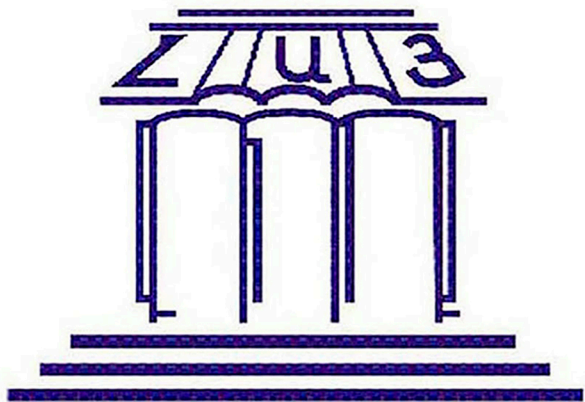

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Մույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

1272

Լ. ՔԱՐԹՎԵԼԱՇՎԻԼԻ

Հ Ն Ք Ա Մ Յ Ա Կ Ի
ՅԵՐՐՈՐԴ ՎՃՌԱԿԱՆ ՏԱՐԻՆ
ՅԵՎ,

ԱՆԴՐԿՈՎ ԿԱՍԻ
ԲԱՅԼՇԵՎԻԿՆԵՐԻ ԱՆԵԼԻՔՆԵՐԸ

338.98(498)

Ք-30

ԿՆՏՐՈՍ

1931

ՅԵՐԵՎԱՆ

14.10.2013

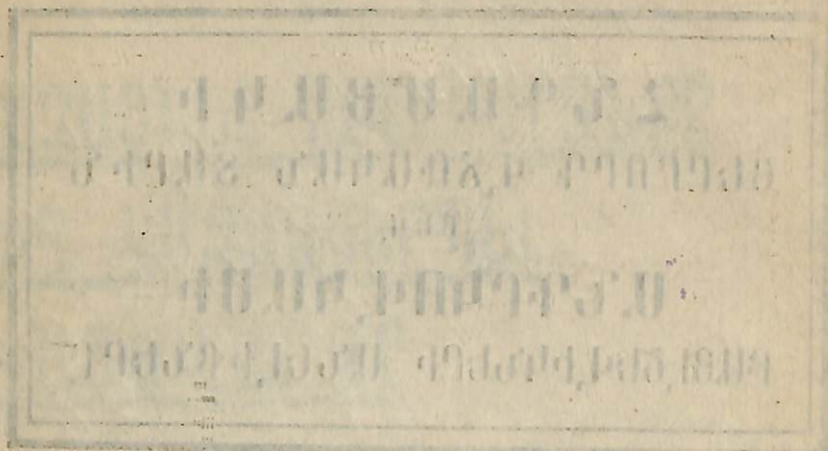
32.300

338.98(47.92)

Բ - 30

2802-10

Լ. ԲԱՐՅԱԿԵԼԱՇՎԻԼԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՅԵՐՐՈՐԴ ՎՃՌԱԿԱՆ ՏԱՐԻՆ

ՅԵՎ

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԻՒԲԱՅԼՇԵՎԻԿՆԵՐԻ ԱՆԵԼԻՔՆԵՐԸ

(Համ.համ.(բ)Կ.Անգլերենի ֆարսուղար բնկ. Լ. Գարվեյաժեյու
գեկուցումը Անգլիկանի եղանակների համագումարի կողմ
Ֆրանկիայի ճիսում 1931 թ. փետրվարի 26-ին)

1469
1272

1931

ՅԵՐԵՎԱՆ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՄԻՆԻՍՏԵՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ՊԵՏՏՐՈՍԻ ՏՊԱՐԱՆ
ՀՐԱՏԱՐԱԿ. 1580
ԳՐԱՌԵՊ. 6389 (Բ.)
ՊԵՏՏՐՈՍ 1790.
ՏԻՐԱԺ 10.000

37-92

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՅԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻՆ ԽՍՀՍ-ՈՒՍ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԵԿՈՆՈՄԻԿԱՅԻ ՀԻՄՔԻ ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ԱՎԱՐՏԵԼՈՒ ՏԱՐԻՆ Ե

Ընկերներ, մենք թեմական ենք հնգամյակի յերրորդ—վեց-
ամյակն տարին, վերի ընթացքում մենք պետք է ավարտենք սո-
ցիալիստական եկոնոմիկայի հիմքի կառուցումը մեր յերկրում։
Ինչո՞ւ հենց այս տարին է վեցամյակն տարին։ Ինչո՞ւ այս տարի
մենք մեր առաջ խնդիր ենք դնում կառուցել սոցիալիստական
եկոնոմիկայի հիմքը, և ի՞նչ է նշանակում սոցիալիզմի հիմքը
կառուցել։

Կոսակցության մեջ վաղ մի վեճ, վաղ մի տարակուսանք չկա
հնգամյակի այս յերրորդ տարվա ընդյնի և նշանակության
մասին։ Այդ հարցը վերջնականապես պարզ է բոլորի համար։
Մի քանի ամիս առաջ մենք ունեյինք Սիրցով—Լոմինաձեյի խմբա-
վորում, վերը փորձում էր հակահեղափոխական արոցկիստական
զինանոցից համաժ փաստարկումներին ողնով թափել վարկարկել
կոսակցության մեր գլխավոր գծի հշտությունը։ Սակայն կյանքը
կոսակցությունը վճռականապես ավելց, սրբեց նրանց, և այդ
խմբավորման, այդ հայացքների ճակատադիրը նույնն է, ինչ
վոր նախորդ թույր խմբավորումների և կոսակցության գլխավոր
գծից կատարված բոլոր թեքումների ճակատադիրը։

Կոսակցության մեջ, կրկնում եմ, այժմ չկա փոքրիկ վեճ
այն մասին, վոր մենք հանդես ենք յերրորդ տարում պետք է ավար-
տենք սոցիալիստական եկոնոմիկայի հիմքի կառուցումը ԽՍՀՄ
ում։ Սակայն ի՞նչ է նշանակում այդ Այդ հարցը ամենի կարճ
և պարզ կերպով լուծելու համար յես կայանալիս եմ ընկ. Ստա-
լինի բառերով։ Ահա ինչ է ասել ընկ. Ստալինն այդ հարցի սո-
թիզ դեռ 1927 թ. —

«Մենք նվաճեցինք արդյունաբերության գլխավոր ճյուղեր և
ստեղծեցինք գրանով լակ բաղարալան բաղա դեպի սոցիա-
լիզմ առաջ արժ վեր համար։ Վարդ զ մեր, արդյուն, մենք մեր
սեփական ուժերով ստեղծեցինք սոցիալիստական բաղա սոցիալիզմի
համար — սոցիալիզմի կառուցման համար նմանապես նոր
ստեղծական հիմք։ Ի՞նչ է սոցիալիզմի անտեսական եյու-
թյունը և անտեսական բաղան։ Արդյոք այն չէ, վոր յերկրի
վրա ասեղծենք «յերկային գրախա» և ընդհանուր բաղա-
կանություն։ Կոչ, այդ չէ։ Այդ բաղանիական պատկերա-

ԱՍՖԽ Հ ՄԱՐՏԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ 1931 ԹՎԻՆ

Մեկուսում միջակ եղբմ որվորեւ են ավելի շատ խոսեց համա-
միտութեամբան Կամ նմանիսկ միջազգային մասնատրի զնդհանուր
խնդիրներն մասին և ունենից թիւ խոսում են աստեմին համարողե-
առաւ յունեւրի, շրջաններն, աստեմին դրողերի գործնական, Կան
կրեա խնդիրներն մասին: (12 3 մմ զատ ցատու մակաւորայն)

Մենք պետք է լավ հիշենք, լավ մեզ համար, Անդրկովկասում զգալի չափով դժվար կլինի պայքարել 1931 թ. պլանի իրադարձման համար, քան մեր Միտիլյան ալլ հանրապետությանը, չեք լինելու մե մարզում: Ինչու: Վարովհանեմ մեր բնի հանուր աշխատանքի դժվարություններն ամբողջ Միտիլյան մեջ, աճառն, վերելքի դժվարությունները, չիրաքարությունը, բարձր ածաղերի հետ կապված դժվարությունները խորանում են Անդրկովկասում նաև մեր լրացուցիչ դժվարությունների ստանձատով: Զառ Սարգսյան

Վորոնք են մեր ընացուցիչ ղեկավարությունները: Մեր յերկրորդ քաղաքը յերկիր է մեր յերկրի բոլոր չըջաններում միատեսակ չէ սոցիալ-տնտեսական և կուլտուրական մակարդակը: Մեր յերկրում մենք հեռ ենք մնացել մեր արդյունաբերություն, մեր գյուղատնտեսություն ընդհանուր զարգացման մեջ, մենք բավականաչափ հեռ ենք մնացել նաև մասսաների կուլտուրակ-մակարդակի բարձրացման ասպարիզում: Այդ մոռանալ մենք յերրեք չենք կարող հակառակ դեպքում մենք կդառնանք հատարակ մեխանիստներ, վոր փորձում ենք մեր առաջ կանդնած խնդիրները լուծել առանց մեր յերկրի պայմանները հաշիվ առնելու:

[Faint handwritten text at the bottom of the page]

6

Այս տարի մեր առաջ կանգնած են բավական ավելի դժվար խնդիրներ: Յեւ պիտի հաղթահարենք մեզ պարտավորեցնում ե մոբիլիզացիայի յենթարկելու ամբողջ կուսակցական մասսան, ամբողջ կոմյունիստիկ յունը, ամբողջ բանվոր դասակարգը 1931 թ. պլանը կատարելու համար: Յեթե մենք չկարողանանք այդ անել, յեթե մենք չկարողանանք մասսաները մոբիլիզացիայի յենթարկել, նրան ղեկավարել, ապա սկստք ե ասենք, վոր մեր առաջ կանգնած խնդիրներն անիրագործելի յեն:

Վերջերս այս բնդհասուր խնդիրները մեր արդյունաբերության ասպարիզում, մենք չենք կարող կանգ չառնել մեր արդյունաբերության առանձին ճյուղերի առաջ կանգնած այն խնդիրների վրա, վերոնց շարքը պետք է մտքի լիարացիայի յնքմարկվել անգըրկովկասյան բոլոր կազմակերպությունների ու շաղթությունների :

11 1 015 1

... 7

ներին: Մեր խնդիրն էլ հենց այն է, վոր նավթի համար մղվող պայքարը դնենք ամբողջ Անդրկովկասի հիմնական խնդիրների կենտրոնում: Մենք պետք է այնպես անենք, վորպեսզի և՛ Վրաստանը, և՛ Հայաստանը, և՛ ամբողջ Ադրբեջանը անհանդուրժան նավթի պլանի կատարման համար, վորպեսզի և՛ Վրաստանը, և՛ Հայաստանը, և՛ Ադրբեջանն ակտիվ կերպով ոգնեն բազմեցնենք ին նավթային ծրագրի իրագործման ասպարիզում:

Նավթի ճակատում մենք տուժում ենք աշխատավոր ձեռքերի պակասությունից: Արդյոք բոլորը դիտեն այդ մասին: Արդյոք վորեւե մեկը հարցն այնպես դրել է ամբողջ Անդրկովկասի առաջ, թե պետք է ոգնել Բազվի նավթահանքերին այլ շրջաններից անհրաժեշտ քանակությամբ աշխատող ձեռքերով ապահովելու համար: Վո՛չ, չեն դրել: Մեր անդրկովկասյան կոմյերիտմիությունը, մեր 300 հազարանոց կոմյերիտական բանակը պետք է աշխատող ուժերի պահեստ դառնա նավթի համար: Ինչո՞ւ Դոնբասի համար կոմյերիտիությունը կարող էր տասնյակ հազարավոր կոմյերիտական հատկացնել, իսկ ինչո՞ւ այդ չի կարող անել նավթի համար: Կարելի՞ չէ և պետք է: Մենք պետք է այնպես անենք, վոր նավթի պլանի կատարման պատասխանատվությունը ընկնի վոչ միայն Բազվի բանվորների վրա, այլև ամբողջ Անդրկովկասի վրա: Բազվի բանվորները հերոսաբար կռվում են պլանի կատարման համար, նրանց պետք է ոգնել, և այն ժամանակ մենք հաղթանակով դուրս կլանք նավթի ճակատից:

ԱՄՈՒՆ, ՇԻՆԱՆՅՈՒԹԵՐ, ԻՆՔՆԱՐԺԵՔԻ ԻՋԵՑՈՒՄ ԱՐՏԱԴՐԱՆՔԻ ՎՈՐԱԿԻ ԲԱՐՁՐԱՅՈՒՄ

Մեր աշխատանքի հետեյալ չափազանց պատասխանատու ճակատամարտ արդյունաբերության զարգացման ասպարիզում առաջինն է: Մենք շատ թույլ ենք այս ճակատամասում, մինչդեռ վառելիքի հարցն աշխատանքի կերպով և դրված ամբողջ Միություն մեջ, վոր մենք պարտավոր ենք մեր բոլոր ջանքերը դործ դնել վոչ միայն կատարելու, այլև գերակատարելու համար Տըղ-վիբուլիի ածխի հանույթի պլանը: Մեր խնդիրն է այս տարում ածխի հանույթին ավելացնել 130 տոկոսով:

Այս տարի մենք պետք է 5 անգամ ավելի ցեմենտ արտադրենք, աղյուս՝ 7½ անգամ ավելի, հայկական տուֆ՝ 2½ անգամ: Զուգընթացաբար մենք ավելացնում ենք լայն սպառման արտադրանքը, վորանամանները՝ 2 անգամ, գանազան գործվածքները՝ համարյա 2 անգամ և այլն:

Ընկերներ, յետ մինչև այժմ խոսում եյի մեր 1931 թ. ժողովրդա-անտեսական պլանի քանակական ցուցանիշների մասին: Միանգամայն ակնհայտ է, վոր քանակական ցուցանիշների կատարումը պետք է սերտ կապվի վորակականի հետ: Արտադրանքի ար-

ժեքի իջեցում 10 տոկոսով, չինարարություն արժեքի իջեցում 12 տոկոսով, աշխատանքի արտադրողականության բարձրացում 30 տոկոսով: Մեր անելիքների այս բոլոր վորակական ցուցանիշները 1931 թ. պետք է դրված լինեն մեր ուղարկության կենտրոնում պլանների կատարման համար մղվող պայքարի ընթացքում:

Ահա, ընկերներ, այն հիմնական բարձունքները, վորոնց չուրջը մենք պետք է մոբիլիզացիայի յենթարկենք վողջ կուսակցության, ամբողջ բանվոր դասակարգի ուղարկությունը: Յես կանգ չեմ առնում մեր արդյունաբերության մյուս ճյուղերի վրա, նրանք բաղկան շատ են, նրանց զարգացման խնդիրը նույնչափ պատասխանատու չէ: Այդ ամենը պետք է լինի վոչ թե «ընդհանուր» խոսակցությունների անդրկովկասյան կազմակերպությունների անելիքների մասին, այլ առանձին մարտական խնդիրների հանրադրմամբ: Պլանի յուրաքանչյուր թիվը կուսակցության գլխավոր գծի համար մղվող պայքարի մի բաղադրիչ մասն է: Այս խնդիրը կատարելու և գերանուլ իսկ կուսակցության գլխավոր գծի համար պայքարելու նպատակով մենք պետք է մոբիլիզացիայի յենթարկենք մասնաճյուղին և յուրաքանչյուր ուղարկություն ճեռենք, թե ինչպես ենք կատարում այդ պլանները, ընթանո՞ւմ ենք, արդյոք, մենք ամբողջ յերկրի հետ համաբայլ, արդյոք շարժվո՞ւմ ենք դեպի առաջ, թե յետ ենք մնում մեր չինարարության այս կամ այն ճակատամասում:

ԱՐԱԳԱՅՆԵԼ ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅԱՆ ՆՈՐ ՁՅՈՒՂԵՐԻ ԶԱՐԳԱՅՈՒՄԸ

Այս տարի մենք պետք է մեր կազմակերպությունների առաջ դնենք արդյունաբերության նոր ճյուղերի զարգացման խնդիրը: Այս ասպարիզում մենք բաղկան յետ ենք մնում և հետո յենք Անդրկովկասի բնական հարստությունները լիովին ոգտադործելուց: Որինակի համար վերցնենք թեկուզ Շիրակի նավթը: Շիրակի նավթի մշակման խնդիրը շատ, հանցավոր, չափերով դանդաղ և առաջ չարժվում, մենք այդ հարցով համարյա չենք զբաղվում:

Դրությունը նույնն է նաև մեր անվարդյունաբերության ասպարիզում: Թքվարչելիի ածխի, այդ խնդրի չուրջը մեզանում ափելի շատ «ընդհանուր» խոսակցությունների կան, իսկ գործնական աշխատանքը չափազանց դանդաղ և առաջ չարժվում:

Ավելի լավ չե դրությունը նաև Դաշքասանի հարցում: Այս հարցում մենք գերված ենք մեր մասնագետների կողմից: Մենք բայլելիկաբար չենք ձեռնարկել այդ գործին: Վերջին 5-6 տարում մենք նեղություն չկրեցինք այնքան ուսումնասիրելու այդ գործը, վորպեսզի ինքներս կարողանայինք ինչպես հարկն և՛ յուժել այդ հարցը և վորպեսզի այդքան կախված չլինեյինք մեր մասնագետներից: Արդյունաբերության նոր ճյուղերի զարգացման հարցը, մեր բոլոր բնական հարստությունների, ինչպես՝ նավթի ածխի,

Դաշքյառանի, անգեղիտի սղապործման հարցը համախոսվեա-
կան նշանակութիւն ունեն: Այդ բոլոր նոր որոշումները պետք է
մեր կազմակերպութեանն ռազմաքաղաքական կենտրոնում լինեն:
Մենք պետք է ամբողջ լծակով ձեռք դարձնենք դրանք և առաջ շար-
ժենք:

**ԱՍՖԵՆ Հ ԳՅՈՒՂԱՅԻՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՎԵՐԵԼԻՔԻ
ՅԵՎ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՅՄԱՆ ՀԱՄԱՐ**

Անդրկովկասը գյուղատնտեսութեան անսպասելիորէն հետամնաց
յերկիր է, ուստի մենք առանձին ուժով պետք է մտքիկազմակա-
յեն թարկենք մեր ամբողջ յետանդը՝ գյուղատնտեսութեան համա-
րեն սոցիալիստական վերակառուցման ուղիով առաջ շարժելու
համար:

Ինչպիսի լինելիքներ են կանգնած մեր առաջ գյուղատնտեսու-
թեան անսպասելիորէն: Հիմնականում ուղիւստիւտայն է, վոր առանց
վորեն անալի, մեր գյուղատնտեսութեանը դնենք սոցիալիստական
ոելակեր վրա: Այս հարցը չափազանց բարդ է: Ահա թե լինու հիմ-
նական նախադրալը պետք է լինի կուսակցութեանը գծի միանգա-
մայն պարզ և փորոշ ըմբռնումը գյուղատնտեսութեան սոցիալիս-
տական վերակառուցման բնագոյնում:

Մի քանի ընկերներ այս հարցում մեծ սխալի մեջ են ընկնում,
կարծելով թե մեզանում գյուղատնտեսութեան մեջ յերկու վերակա-
ռուցում է կատարվում—տեխնիկական և սոցիալ-տնտեսական,
վորոնք, իբր թե, զուգահեռաբար են ընթանում: Այդ սխալ է:

Ինչ է գյուղատնտեսական սոցիալիստական վերակառուցումը
և ինչպես է այն կապվում տեխնիկական վերակառուցման հետ:
Այս հարցին յես կապտաստանեմ ընկ: Ստալինի խոսքերով: Ընկ.
Ստալինը կուսակցութեան 16-րդ համագումարում իր քաղաքա-
տկութեան մեջ ասել է.—

«Պետք է նկատի ունենալ, առաջին, այն հանգամանքը, վոր
ժողովրդական տնտեսութեան վերակառուցումը չի սահմանա-
փակվում մեղանում նրա տեխնիկական բաղադրի վերակա-
ռուցմամբ, այլ ընդհակառակը, պահանջում է միաժամանակ
նաև սոցիալ-տնտեսական հարաբերութեանն իր վերակառու-
ցում: Յես այստեղ նկատի ունեմ գլխավորապես գյուղատնտե-
սութեանը: Արդյունաբերութեան մեջ, վորն արդեն միացված
է և սոցիալիզացված, տեխնիկական վերակառուցում արդեն
ունի հիմնականում պատրաստ սոցիալ-տնտեսական բաղա-
դր: Այստեղ վերակառուցման ինդիւստրիալն է, վոր ուժեղացի կա-
պիտալիստական տարրերի դուրս մղումը արդյունաբերու-
թեանը: Այսպես կայուն չի դրութեանը գյուղատնտեսու-
թեան մեջ: Գյուղատնտեսութեան տեխնիկական բաղադրի վե-
րակառուցումն, իհարկէ, նույն նպատակներն է հետադը-
րում: Սակայն գյուղատնտեսութեան առանձնահատկութեան

նր մեզանում այն է, վոր նրա մեջ գերակշռում է մանր գյու-
ղացիական տնտեսութեանը, վոր մանր տնտեսութեանը հնա-
յալմորութեանը գուրդ է յարացնելու նոր տեխնիկական վոր ալդ
պատճառով գյուղատնտեսական տեխնիկական բաղադրի վերա-
կառուցումը հնարավոր չէ առանց հին սոցիալ-տնտեսական
կառուցվածքը փոխելու, առանց մանր տնտեսութեանն իր
խոշոր կոլեկտիվ տնտեսութեանն իր մեջ համախմբելու,
առանց կապիտալիզմի արմատները փոշնջանելու գյուղա-
տնտեսութեան մեջ»:

Պարզ է, մենք չենք կարող սահմանափակվել միայն գյուղա-
տնտեսութեան տեխնիկական վերաշինմամբ: Մանր տնտեսութեան
էյութեանը պահանջում է փոշ միայն սղաղ տեխնիկական, այլ սո-
ցիալ-տնտեսական վերակառուցում, վորը միայն կարող է և հը-
նարավորութեանը և ապիս նոր տեխնիկական բաղադրի վրա առաջ
շարժվելու: Այսպես եր արդիւնքնում մեզ հասկանալ գյուղատնտե-
սութեան սոցիալիստական վերակառուցումը ընկ: Լենինը, այս-
պես է ասում ընկ: Ստալինը, այսպես է ասում նաև կուսակցու-
թեանը իր վորոշումները մեջ:

**ԱՍՖԵՆ Հ ԳՅՈՒՂԱՅԻՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՄԱՍՍԱՆ ԲՈՒՆԵԼ Ե
ԿՈՒՆԿՏԻՎԱՅՄԱՆ ՈՒՂԻՆ**

Մեզանում, Անդրկովկասում մենք պետք է մեր առաջ հետեյալ
հարցը դնենք.—Գյուղացիութեանն անցյալ և այս տարի դնում է,
արդյոք, սոցիալիստական ուղիով, զնա՞ց, արդյոք, նա դեպի սո-
ցիալիզմ: Մեր աշխատավորները փոմանք զանում են, վոր Ան-
դրկովկասում կոլտնտեսական շարժումը չափազանց թույլ աւեմ-
պելով է ընթանում, ուստի մենք բաժականալով հիմքեր չառնենք
պնդելու, թե չբավոր-միջակ գյուղացիութեանը բռնել է գյուղա-
տնտեսութեան սոցիալիստական վերակառուցման ուղին: Պե՞տք է,
արդյոք, ընկերներ, մատնանչել, վոր այդ խոսակցութեանները
վոշ մի չափով չեն համապատասխանում իրերի իսկական դրու-
թեանը: Մենք պետք է ամենայն համոզվածութեամբ ասենք, վոր
մեր գյուղացիութեան հիմնական մատնանքը ևս զնացին կուսակ-
ցութեան հետեյ, սկսեցին վերջնականապես և անխեղադարձ կեր-
պով կանգնել կոլեկտիվացման ուղու վրա: Դրան ապացույց է
ծառարում այն, վոր Անդրկովկասում այժմ կոլեկտիվացման է
լենթարկված գյուղացիական տնտեսութեանները 38-20 տոկոսը:
Թող դրանք թույլ, դեռ բոլորովին չձեակերպված կոլտնտեսու-
թեաններ լինեն, սակայն կոլեկտիվացված տնտեսութեանները
այդ 20 տոկոսը ամենապրոգնաբար կերպով վկայում է, վոր գյու-
ղացիութեանը Անդրկովկասում վճռականապես հրաժարվում է
գյուղացիական տնտեսութեան հին ձևերից: Յե՛վ հենց դրանով է
գյուղացիութեանը հաստատում է, վոր նա ընթանում է բայցե-
միկներ չհետեյ: Կոլեկտիվացված գյուղական տնտեսութեանն

րի այդ 20 տոկոսն իր աշխատանքով, իր հաջողութեամբն իր, խո-
չար սոցիալիստական տնտեսութեանն իր առավելութեանն իր
հոգանքի նոր ալիք կառավարանի գեպի կոլտնտեսութեանն իր:

25 ՏՈԿ. ԿՈԼԼԵԿՏԻՎԱՅՈՒՄ ԱՍՖԻԶ-ՈՒՄ, 50 ՏՈԿՈՍ—ԲԱՄԲԱ-
ԿԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒՄ.

Ի՞նչ խնդիրներ են կանգնած մեր առաջ կոլտնտեսական շարժ-
ման ասպարիզում: Մենք խնդիր ենք դրել այս տարի կոլլեկտիվաց-
ման յենթարկել տնտեսութեանն իր 25 տոկոսն ամբողջ Անդրկով-
կասում և առնվազն 50 տոկոս՝ բամբակագործական շրջաններում:
Մեր տեղական բնկերներին վրձանք այս ծրագիրը նվազագույն են
համարում: Յես ոգավում եմ այս գեպից նախադուշացնելու հա-
մար այդ բնկերներին չափազանցված քանակի յետևիք բնկնելու
վտանգից: Սահմանելով այդ ծրագիրը, մենք յեղակեալ ենք ունե-
ցել Համկ(բ)ԿԿԿ պլենումի վերջում: Յեթե մենք այս տարի մեր
կարող, հմուտ աշխատանքով՝ կոլլեկտիվացված, առողջ և ամուր
կոլտնտեսութեաններում համախմբված տնտեսութեանն իր տոկոսը
հասցնենք 25-ի, ապա այդ կլինի այն հիմնական բաղան յիսոր
հիմ հեռակալ տարիներում, մեզ համար զգալի չափով ավելի հեշտ
կլինի ել ավելի արագ ու վճռականապես առաջ շարժվել գյուղատն-
տեսութեան սոցիալիստական վերակառուցումն ավարտելու—հա-
մար: 1931 թ. մեզ համար պետք է լինի ամուր, միանգամայն կա-
յուն կոլտնտեսութեանն իր շինարարութեան և կազմակերպման
տարի: Այդ պետք է լինի մեր գործողութեանն իր ծրագիրը, և
յեթե մենք այդ կատարենք, ապա այդ կլինի մեծ նվաճումը, վերջով
մենք անպայման իրավունք կունենանք պարծենալու:

Սակայն այդ նշանակում է, արդյոք, բնկերներ, վոր մենք
պետք է ամենուրեք, ամբողջ Անդրկովկասում, բոլոր շրջաններում
խնդիր դնենք տնտեսութեանն իր 25 տոկոսը կոլլեկտիվացման
յենթարկել: Վո՛չ, այս ասպարիզում մենք պետք է զիջենք նախ
մոտեցում ունենանք: Յես արդեն ասացի, վոր բամբակագործական
շրջանում մենք պետք է կոլլեկտիվացման տոկոսը հասցնենք 50-ի:
Առաջին հայացքից թվում է, թե վոր մի հիմք չկար այդպիսի բա-
ժանում կատարելու, քանի վոր բամբակագործական շրջանի գյու-
ղացիները վրձնում չեն տարբերվում մյուս շրջանների գյուղացի-
ներից: Գյուղացիները միատեսակ են, սակայն բաղան բոլորովին
տարբեր է: Բամբակագործական շրջանում մենք ավելի լավ տեխ-
նիկա ունենք, այնտեղ մեծ քանակությամբ տրակտորներ կան: Այդ
բոլորը մեզ հիմք է տալիս խնդիր դնելու այդ շրջաններում կոլլեկ-
տիվացման յենթարկել գյուղացիական տնտեսութեանն իր առնվա-
զն 50 տոկոսը: Նույն վերաբերում է նաև մյուս տեխնիկական
բույսերի շրջաններին—թեյ, ծխախոտ և այլն, վորովհետև այդ բո-
լորում մենք ավելի շատ միջոցներ և ավելի լավ կազմակերպ-

ված տեխնիկա ունենք: Կոլլեկտիվացման ասպարիզում նշան այդ
պլանների կատարման հաջողութեան հիմնական գրավականը ու-
շաղիք ուսումնասիրութեանն է այն սխալների, վոր մենք թույլ
տվինք արդեն գոյութեան ունեցող կոլտնտեսութեանն իր կազմա-
կերպելիս: Մենք պետք է ամենաուշաղիք կերպով ուսումնասիրենք
մեր տնտեսութեանն իր բոլոր հիմնադրութեանն իր, վերացնենք
բոլոր թերութեանն իր և թույլ չտանք, վորպեսզի նրանք կրկնվեն
կոլլեկտիվացման աշխատանքները ծավալելիս:

ԸՆԴԴԵՄ ԱԶ-ՈՊՈՐՏՅՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ԻՆՖԵՆՉՈՍԻ, ԸՆԴԴԵՄ
«ԶԱՍ» ԽՈՏՈՐՈՒՄՆԵՐԻ, ԲԱՅԼՇԵՎԻԿՈՐԵՆ ՂԵԿԱՎԱՐԵՆՔ
ԿՈԼԼԵԿՏԻՎԱՅՈՒՄԸ

Մեր կոլտնտեսական շարժման ընդհանուր և գլխավոր թերու-
թեանն այն է, վոր մենք մինչև այժմ ել դեռ չենք կարողացել
կազմակերպել և գլխավորել այդ շարժումը: Շրջանների մեծ մա-
սում գյուղական բլիջներն այդ շարժումը չեն դեկավարում, չեն
դնում այն պատշաճ հունի մեջ, մի խոսքով չի զգացվում, չի
յերևում իսկական կուսակցական դեկավարութեանն իր:

Անցյալ տարի դարնանք այստեղ, Անդրկովկասում կատարվեցին
կուլիտ «ձախ» սխալներ:

Մենք այն ժամանակ բավական չոչափելի և անմոռանալի դա-
սանք, այնքան խիստ դաս, վոր շատ բնկերների ուշքը մինչև այժմ
ել գլուխները չի դալիս: Վախենալով անցյալ տարվա սխալներից,
յերկյուղ կրելով նրանց հետագա կրկնութեանն իր, նրանք բոլորովին
հրաժարվեցին կոլտնտեսական շարժումից, ամեն ինչ թողնե-
լով ինքնահոսի: Պետք է լավ յուրացնել, վոր կոլտնտեսական կա-
մավորութեան սկզբունքը, այդ լենինյան սկզբունքը—վոր մի դեպ-
քում չի նշանակում հրաժարվել պրոլետարական պետութեան
կազմակերպող և դեկավորող ձեռքից: Ամենավճռական ձևով պո-
քարելով կոլտնտեսական շարժման կազմակերպման իսկական աշ-
խատանքը վարչական հարկադրանքի միջոցներով փոխարինելով
«ձախ» փորձերի դեմ, մենք պետք է վճռական հարվածենք այդ դե-
կավարութեանն իր հրաժարվելու աջ-ուսորտունիստական պրակտի-
կան, վորը կիրարկվում է կոլտնտեսական շարժման կամավորու-
թեան պատրվակով, նրա անվան տակ:

Հենց դրանով ել պետք է բացատրել այն, վոր մեր կոլտնտե-
սութեանն իր մեծ մասը մինչև այժմ ձևակերպված չէ: Մենք հա-
մարյա մեր բոլոր հանրապետութեանն իր ունենք մի շարք կո-
տնտեսութեանն իր, վորոնց վերաբերմամբ դժվար է ասել, թե նր-
անք ինչ են ներկայացնում: Մենք ունենք շատ այնպիսի կոլտնտե-
սութեանն իր, վորոնց մեջ գյուղացիները միացնում են իրենց հոգի
մեջ թե 80-100 տոկոսը, այլ բնագամներ միայն 30 տոկոսը, իսկ բա-
նալ անասուններն ու ինվենտարը բոլորովին չեն միացնում: Ել ի՞նչ

կոյտնատեսությանն են դրանք: Իսկ յեթե վերցնեք կոյտնատեսությանների ամենապարզ ձևը—ՀՄԸ (Հողի մշակման ընկերութ.), ապա այստեղ ել մի շարք բացեր կարելի չե մասնանշել: Այս բոլորը բացատրվում է դարձյալ նրանով, վոր չքավոր—միջակ մասնանշող գյուղատնտեսության նոր սոցիալիստական ձևերի անցնելու իրենց ձգտման մեջ դործում են ցած ու ցրվով, միմյանցից անջատ, ով ինչպես ուզում է: Ահա ինչու այս տարի կոլեկտիվացման ասպարիզում մեր հիմնական խնդիրն այն է, վոր կոլտնտեսական շարժման ամուր հիմքը դնենք: Այդ ամուր հիմքն այն է, վոր պետք է ամբողջնել զոյություն ունեցող կոլտնտեսությանները, անհրաժեշտ է ամենից առաջ ձևակերպել դրանք կանոնադրությաններով:

ԿՍԼՈՆԱՎՈՐ ՀԻՄՈՒՆԻՏԵՐՈՎ ԿՍՁՄԱԿԵՐՊԵԼ ԿՈԼՏԵՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՆԵՐՔԻՆ ԿՅԱՆՔԸ

Մեր տնտեսությանների ելական հիմնադրությունը—այդ աշխատանքի վատ կազմակերպումն է նրանց մեջ: Մենք շատ արտելներ ունենք, վորտեղ աշխատանքի վոչ մի հաշվառում չկա, ամեն ինչ կատարվում է «բերանացի», հիշողությամբ, հավատք վրա հիմնված: Յերբ գյուղացին աշխատում է իր անհատական անտեսությանում, նա աշխատում է, այսպես ասած, իր ճուշտությամբ միջև յերեկո, հողում է, հետևում է իր դաշտին և այլն, իմանալով, վոր նրա աշխատանքից է կախված այն բերքը, վոր նա հետ պետք է վերցնի դաշտից: Սակայն բավական է, յեթե գյուղացին ընկավ այնպիսի կոլտնտեսություն, վորտեղ վոչ մի կարգ չկա աշխատանքի տույսերի դրամ, նա հաճախ վատ է աշխատում, իմանալով, վոր նրա փոխարեն ուրիշ վորեւէ մեկն աշխատելու չի:

Մենք պետք է այս տարի նպատակ դնենք, ինչպես հարկն է, կանոնավորել աշխատանքի կազմակերպումը և առաջին հերթին արդեն զոյություն ունեցող կոլտնտեսությաններում: Այդ մեծ շարժառիթ կլինի չքավորների ու միջակների հետագա հոսանքի համար գեպի կոլտնտեսությանները:

Աշխատանքի վատ կազմակերպումը պատճառ է համարականության կոլտնտեսության բերքի ու յեկամոսանքի բաշխման դործի անկանոնության:

Մեղադրում շատ տարեյներ կան, վորտեղ յեկամոսանքն ու բերքը բաշխվում են համասար հիմունքներով և վոչ այն սկզբունքով, թե ով, ինչպես և վորտեղ է աշխատել: Յեկամակ կանոնավոր բաշխումը կոլտնտեսական շարժման հետագա դարձացման հիմնական դործոններից մեկն է: Սակայն մեր կոլտնտեսությաններում թե՛ աշխատանքի կազմակերպումը և թե՛ յեկամոսանքի բաշխումը միջև աշխատում էլ չեն կազմում կոլտնտեսությանների ամբողջ կյանքի հիմնական առանցքը, այդ պատճառով էլ տեղեկվում է այնպիսի դրություն, վոր յերբ կոլտնտեսական ընտանիքում (ծխում)

կան 2, 3, 4 աշխատունակներ, աշխատում է մեկը և վոչ թե բոլորը, վարովհետեւ չկա խիստ, չկա շահագրգռվածություն: Մենք պետք է անհապաղ դրադվենք աշխատանքի ճիշտ կազմակերպման և նրա հիմունք վրա՝ զոյություն ունեցող կոլտնտեսությանների յեկամոսանքի կանոնավոր բաշխմամբ: Այս խնդիրն էլ պետք է հիմնական նշանակություն ունենա նոր կոլտնտես. կազմակերպելիս:

Մեր կոլտնտեսությանները տառապում են դարձյալ մի այլ հիմնադրությամբ—այդ սպասողական տրամադրությաններն են, վորտեղ լայն չափերով տարածված են կոլտնտեսականների մեջ: Մենք բավականաչափ պայքար չենք մղում այդ յերեկոյթների դեմ: Համարին ու վերաբերվելն մենք անստունների միջերման մեծ աշխատանք կատարեցինք: Բոլորին հայտնի չե, թե ինչպիսի նշանակություն է ստացել այժմ կենդանաբուծության հարցը: Մենք կոլտնտեսականներին անստուններ ավելք, բայց վոչ վոր նրանց չքացառեց, վոր այդ նվեր չե, վոր այդ ձրի չի տրվում: Այսպես գործը շարունակել ալլեա չի կարելի: Մեր կազմակերպությանները պետք է կոլտնտեսականներին բացատրեն, վոր ստացած անստունների համար նրանք պետք է հատուցեն պետությանը, վոր նրանք պարտավոր են իմանել ստացած անստուններին, վորպեսզի անստունաբուծությանը դարձանա: Պետք է վճարար պայքարել մեր կոլտնտեսությաններում զոյություն ունեցող սպասողական տրամադրությանների դեմ:

ՄԻՋՍԿԻՆ ՆԵՐԳՐՈՎԵԼ ԿՈԼՏԵՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Մեր կոլտնտեսությաններում զոյություն ունեցող սպասողական տեղեկացները մեծ մասամբ բացատրվում են նրանով, վոր կոլտնտեսությաններում մենք միջակների չափազանց փոքր խավ ունենք: Մենք պետք է մեր ուշադրությունը կենտրոնացնենք միջակին կոլտնտեսությանները դրավելու վրա: Ընդ. Ստալինն իր այն նախադրում վոր սուր չըջադարձ առաջացրեց մեր ամբողջ աշխատանքի մեջ կոլեկտիվացման ասպարիզում, ամենայն պարզորոշությամբ բացատրել է, թե ինչու անհրաժեշտ է միջակին ներդրավել կոլտնտեսական շարժման մեջ: Առանց միջակի մենք վոչ մի կերպ չենք կարող գյուղատնտեսության վերակառուցում կատարել. մեր խնդիրն է վոչ միայն համալրել չքավորներին ու բաղադրվելին կոլտնտեսությանները մեջ, այլև առավելագույն չափով բաշխել միջակներին դեպի կոլտնտեսություն: Կոմունի. արդյունք, միջակը կոլտնտեսության—այս հարցը կլուծվի: Մենք հատուկ արտոնություններ ու իրախուսանքի միջոցներ ենք տալիս միջակներին, վոր պեսզի նրանց շահագրգռեն կոլտնտեսության մտնելու: Անցյալ տարի կենտր. Կոմիտեն դերեկալով ավել ընդհանուր ֆոնդից հատկա՝ ֆոնդ կազմելու մասին: Այդ հատկ. ֆոնդը պետք է բաշխվի միջակներին միջև նրանց կազմից կոլտնտեսության մասը ավելի քան համեմատ: Սակայն մենք ալ գերեկալիս իրենք չենք երազործել: Այդ անաչաղվել վերաբերմունքը դեպի միջակը, նրա այդ անտեսումը ցույց է տալիս, վոր մեր ընկերներից վաճառք դեռ չեն

հրաժարվել «ճախական» խոտորումներից, վորոնք տեղի ունեցան անցյալ տարի, յերբ ընկերները փորձում էին համատարած կուլ- լեկտիվացում կատարել Անդրկովկասում: Միջակը պետք է այն- պես ներդրավվի կոլտնտեսություն, վոր նա ամուր նստի կոլտնտե- սությունում—վոր փորձով համոզվելով, թե ինչ ոգուտներ է տալիս նրան լավ հիմքերի վրա դրված կոլտնտեսությունը: Միջակին պետք է ասպարեղ քաշել, մասնակից դարձնել կոլտնտեսություն կյանքի ղեկավարությունը, ընտրել նրան վարչություն, համաժողովներ, բերդագների մեջ և այլն՝ նրա տնտեսական փորձն ոգտադրծելու համար:

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵԼ ԶԳԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ, ՆՇԱՆԱԿՈՒՄ Ե ԱՄՐԱՅ- ՆԵԼ ԴԱՇԻՆՔԸ ՄԻՋԱԿԻ ՆԵՏ.

Յե՛վ գոյություն ունեցող կոլտնտեսությունների ամրացումը, և՛ կոլտնտեսական շարժման հետագա աճումը մեծ չափով կախ- ված են այն բանից, թե մեր կազմակերպությունները վորքան ճիշտ կկատարեն չքավորության կազմակերպման աշխատանքը: Այս ասպարիցում ել մենք դարձյալ չափազանց մեծ թերություն- ներ ունենք: Շատ փոքր բացառություններով մեզանում համարյա ամենուրեք չքավորական խմբեր չեն կազմակերպված, մինչդեռ չքավորական խմբերի կազմակերպումը կոլտնտեսական շարժումն ամրացնելու հիմնական ձեռնարկումներից մեկն է:

Չքավորները խմբերը կուսակցության ամուր հենարանն են կուլակի դեմ մղվող պայքարում: Մեզանում, սակայն, փոխանակ չքավորության կազմակերպման անցնելու, փոխանակ խորացնե- լու նրանց մեջ կատարվող աշխատանքը, վորոչ, վայրերում վի- ճում են, այն մասին, թե պետք է արդյոք հողի մշակման ընկերու- թյուններում և դեռ չամրապնդված արտերներում չքավորական խմբեր կազմակերպել, թե վոչ: Այստեղ վիճելու վոչինչ չկա: Մենք ունենք կուսակցության պարզ և վորոչ ցուցումն այս մասին, հետեւապես, վեճերից պետք է անցնենք դործի, դիսկուսիայից— խորացված աշխատանքի չքավորության մեջ: Մեզանում չքավո- ռական խմբեր չկան խորհուրդներին կից—մենք պետք է անհա- պաղ կազմակերպենք այդպիսի խմբեր: մենք չունենք չքավորական խմբեր կողմերացիայում, կոլտնտեսությունների ամենապարզ տեսակներում—պետք է անհապաղ կազմակերպել դրանց: Գյու- դատնտեսական արտերներում չքավորությունը պետք է առաջին պայքարողը լինի պրանների հարվածային կատարման համար, ար- տադրանքի վորակի բարձրացման համար:

Ահա ինչ է վորոչել կուսակցության XVI համագումարն այս հարցի առթիվ.—

«Չքավորական խմբերի աշխատանքը կուլեկտիվ արն- տեսությունների նախական ձևերում պետք է բարելավվի և ուժեղանա, քանի վոր միայն չքավորության վրա հենված կարելի չե ասպարել ամենապարզ միավորությունների ան- ցումը կուլեկտիվացման բարձր աստիճանին: Կուսակցական կազմակերպությունները կոլտնտեսություններում պետք է

այնպես ասպարելեն չքավորական խմբերի աշխատանքի կաղ- մակերպումը, վոր նրանք վաչ միայն չքավորություն անմի- ջական շահերը պաշտպանեն, այլ նաև աշխույն բանվար գասակարգի ու գյուղական չքավորության դաշինքի ամրաց- մանը միջակի հետ»:

Սակայն այդ ինքնրոտինքյան կկատարվի, այստեղ պետք է բայել ինչների կազմակերպող ձեռքը, և մենք պետք է անհապաղ անենք այդ:

Գոյություն ունեցող կոլտնտեսությունների ամրացման մասին վոչ մի խոսք լինել չի կարող, յեթե մենք չմաքենք դրանք խորթ տարրերից, մեր կոլտնտեսությունները սողոսկած և յերբեմն նաև ղեկավար մարմինների մեջ խցկված կուլակներից: Կուլակները, տերտերները և ամբողջ հակախորհրդային տարրը աշխատում և կոլտնտեսություն մտնել կոլտնտեսությունը քայքայելու, կոլտն- տեսական շինարարությունը վիժեցնելու համար: Մենք արդեն բավականաչափ փաստեր ենք ունեցել, վորոնք ահադանդ են տա- լիս այդ վտանգի մասին: Կոլտնտեսությունների վերընտրական կամպանիայի չըջանում մեղ հաջողվեց վորոչ չափով մաքել կու- տնտեսություններն այդ տարրերից, սակայն դրանով սահմանա- վաղել աշխատանքը յերբե՛ք չի կարելի: Մենք պետք է մաքենք կոլտնտեսություններն վնասակար, խորթ տարրերից: Պետք է ա- ռաջ քաշել նոր ակտիվ և այդ նոր ակտիվին ամեն կերպ ոգնել իր աշխատանքներում: Մենք պետք է կազմակերպենք չքավորներին կոլտնտեսություններում, և այդ ամենը պայմաններ կստեղծի մեր հետագա հզոր առաջարժման համար:

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՍԿԱՆ ԱՐՏԵԼԸ ԿՈՒՏՆՏԵՍՍԿԱՆ ՇԱՐԺՄԱՆ ՀԻՄ- ՆԱԿԱՆ ՁԵՎՆ Ե.

Կուլեկտիվացման մասին Յերկրային Կոմիտեյի բյուրոյի հը- րապարակած վերջին փաստաթղթի մեջ միանգամայն ճիշտ կեր- պով վորոչված է, թե ինչպիսի ձևերով պետք է ընթանա մեր կու- տնտեսակ. շինարարությունը: Յերկրային Կոմիտեյի այդ դրույթ- ներն ամբողջապես ըղխում են կուսակցության XVI համագու- մարի վորոչումներից: Յես անհրաժեշտ եմ համարում հատկապես կանդ առնել այս հարցի վրա միայն այն պատճառով, վոր մեզա- նում դեռ գոյություն ունին սխալատիկ վեճեր այն մասին, թե վորն է կոլտնտեսական հիմնական ձևին Անդրկովկասում: Ինչպես ամբողջ Միության, այնպես ել Անդրկովկասի համար կոլտնտեսա- կան շարժման հիմնական ձևը գյուղատնտեսական արտերն է: Գյուղատնտ. արտերի կազմակերպումն այժմ հիմնական ուղին և Անդրկովկասի ամբողջ գյուղատնտեսությունը սոցիալիստական ուղևորի վրա դնելու համար: Սակայն մեզանում դեռ ամեն ինչ պատրաստ չեն գյուղատնտեսական արտեր կազմակերպելու հա- մար: Յես արդեն խոսեցի այն մասին, վոր մեզանում թույլ է չը- քավորության կազմակերպման աշխատանքը, և այդ ելական խո- շնգամ. յերբորդ վճ. տարվա 1928

չլինելու և դժուարացում. արտել կաղմակերպելու գործում: Այստեղից հետևում է, վոր դժուարացումն արտել կաղմակերպելու գործընթաց, մեղադրում առաջին չըմանում կարող է մասսայական չափերով տարածվել կոլտնտեսությունների ամենապարզ ձևը—հողի մշակման ընկերությունը (ТУЗ) վորպես արտելին հասնելու անցողիկ ձև:

Այս տարի մեր անելիքն այն է, վորպեսզի նախապատրաստենք բոլոր պայմանները մոտակա տարիներում համատարած կոլլեկտիվացման անցնելու և նրա հիման վրա կուլակությունը՝ վորպես գոյակարգ լիկվիդացիայի յենթարկելու համար: Դրա հիմնական նախադրյալը պետք է լինի դոյություն ունեցող կոլտնտեսությունների ամբողջումը, նոր հոսանքի ալիքի կաղմակերպումը դեպի կոլտնտեսությունները, մեր մեքենա-տրակտորային կայանների աշխատանքների լայն ծավալումը, մեր կոլտնտեսությունների լավ կանոնավորված աշխատանքը և կուլակի վրա կատարվող հարձակման ուժեղացումը:

ՄԵՔ.—ՏՐԱԿՏ. ԿԱՅԱՆՆԵՐԸ ՅԵՎ ԽՈՐՀՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ —ԳՅՈՒՂԻ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՅՄԱՆ ԼՇԱԿՆԵՐՆ ԵՆ

Մեր ՄՏԿ մինչև այժմ չեն յեղել այն լծակն ու առանցքը, վորոնց ուղնաթիվով մենք կարողանայինք ավելի հեշտությամբ ու արագությամբ վերակառուցել մեր դյուղատնտեսությունը: Մինչև ամենավերջին ժամանակները ՄՏԿ իսկապես վարձակալայաններ են յեղել, և միայն վերջերս մենք կարող ենք արձանագրել վորոշ առաջադիմություններ մեր ՄՏԿ աշխատանքներում: Մենք այս առպարեզ ենք նետել մեր լավագույն կաղմակերպիչներին և նրանց՝ ողնաթիվով պետք է ՄՏԿ դարձնենք կոլտնտեսական հետադա չինարարության իսկական լծակները: Մենք պետք է նախադրույալները մեր լիկվիդացիայի չափից ավելի քանակության հետևից ընկնելու վտանգավոր տրամադրությունից: Մենք վոչ մի դեպքում չպետք է մոռանանք անցյալ տարվա դասերը: Մեղանում դեռ չկան բոլոր պայմանները համատարած կոլլեկտիվացման և նրա հիման վրա կուլակությունը՝ վորպես գոյակարգ լիկվիդացիայի յենթարկելու համար: Այդ պայմանները մենք պետք է ստեղծենք, սակայն չրպետք է առաջ վազենք, այլ հաստատ քայլերով առաջ շարժվենք մեր նշած պլանով:

Մենք չենք կարող պարծենալ նաև նրանով, վոր բայարար ու չաղրություն ենք նվիրում խորհրդատեսություններին և ընդհանրապես խորհրդատեսական չինարարությանը: Մինչդեռ ԿԿ Զեքոտորեստի գեկուցման վերաբերող իր վորոշման մեջ նշում է խորհրդային տնտեսությունների զարգացման հսկայական նշանակությունը կոլլեկտիվացման գործի համար: Խորհրդատեսության նշանակությունն այս ասպարիզում մեծ է վոչ միայն վորպես խոշոր տնտեսության որինակ, վորի վործի հիման վրա դյուղացին համոզվում է խոշոր սոցիալիստական տնտեսության առավելությունը:

ներին, այլև չընապարտի կոլտնտեսություններին անմիջական ողնաթիվով ցույց տալու տեսակետից: Այդ անմիջական ողնաթիվով պետք է արտահայտվի թե արտադրության միջոցներ—գործիքներ տրամադրելով և թե կոլտնտեսության մեջ ներքին կարգ ու կանոն կաղմակերպելով:

Սակայն մեր խորհրդատեսությունները, ղեկավարաբար, որինակ չեն հանդիսանում կոլլեկտիվ և անհատական տնտեսությունների համար. նրանք իրենք դեռ լավ հիմքերի վրա դրված չեն: Այս առիթն իհարկե բացատրվում է բացառապես նրանով, վոր մենք չափազանց քիչ ուշադրություն ենք դարձնում մեր խորհրդատեսական չինարարության վրա: Մինչդեռ մեր առաջ կանգնած է հացահատիկային խորհրդատեսությունների հետ ողնաթիվացաբար նաև անասնաբուժական, վոչինարարության և այլ տիպի տնտեսությունների զարգացնելու խնդիրը: Խորհրդատեսական չինարարության խնդիրները և նրա նշանակությունը մեծ է և հսկայական մեր դյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման ասպարիզում: Մենք պետք է առավելագույն ուշադրություն և ողնաթիվով հատկացնենք այդ գործին:

ՏԱՐԱԾԵԼ ՏԵՆՆ. ԿՈՒՆՏՈՒՐԱՆԵՐ, ԶԱՐԳԱՑՆԵԼ ԱՆԱՍՆԱԲՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆԸ

Դյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակառուցումը մի շարք ամենակարևոր հարցեր է առաջադրում, վորոնց շուրջը պետք է մոբիլիզացիայի յենթարկել կուսակցական կաղմակերպությունների ուշադրությունը նույն չափով, ինչ չափով այդ կատարվում է արդյունաբերության ասպարիզում մեր առաջ կանգնած խնդիրների իրադրման համար: Սակայն այդ խնդիրների թվից մենք պետք է ընտրենք հիմնականները, վորոնց իրադրման համար կուսակցական կաղմակերպությունները պետք է առանձին թափով սպաքարեն: Այդ հիմնական խնդիրների շարքը պետք է ղենք մենք առաջին հերթին՝ բամբակը. այս տարի մեզ հաջողվեց բամբակի հարցը դարձնել ամբողջ Անդրկովկասին վերաբերող հարց: Յուրաքանչյուր հանրապետություն, ամեն մի կաղմակերպություն, յուրաքանչյուր շրջան պայքարում է բամբակի պլանն իրագործելու համար: Մեր առաջ մեծ խնդիր է դրված այս տարի բամբակի ցանքերի տարածությունը հասցնել 250 հազար հեկտարի: Խնդիրը դժվար է բայց միանգամայն իրական: Նա պահանջում է միայն մեծ կաղմակերպվածություն, պահանջում է լուրջ նախապատրաստություն: Այդ բոլորը մենք պետք է հաշվի առնենք և թույլ չառնենք վորևիլե ճեղքվածք, վորևիլե բաց այդ ասպարիզում: 250 հազար հեկտար բամբակ մենք պետք է ցանենք, ինչպես ել լինի և այս խնդրի շուրջը պետք է մոբիլիզացիայի յենթարկել ամբողջ Անդրկովկասի ուշադրությունը: Բամբակագործական շրջաններում մենք բանվորական ուժի մեծ պակաս ենք գտնում: Հաճախ մենք տույգված ենք լինում բանվորական ուժի մյուս յերկրներից առա-

նախու: Սակայն մենք պարտավոր ենք հարցը մեր առաջ դնել և այն-
պես լուծել վորպեսզի բանվորական ուժի հավաքագրումը կատար-
վի հենց Անդրկովկասի ոռոգմաններում: Այդ անպայման հնարավոր է
և այդ ինչպես ել լինի, պետք է անել:

Իր նշանակությունը բամբակից հետո յերկրորդ տեխնիկական
կուլտուրան թեյն է: Արդյոք պե՞տք է աղացուցել վոր թեյի գար-
դացումը կարելու է վոչ միայն Վրաստանի, վոչ միայն ամբողջ
Անդրկովկասի, այլ նաև ամբողջ Միության համար: Սակայն,
դժբախտաբար, այս հարցով ինքը Վրաստանն ել չափազանց քիչ
է զբաղվել, իսկ մյուս կազմակերպություններն մասին պետք է ա-
սել, վոր վոչ մի ուղադրություն չեն դարձրել թեյի վրա: Յերբ
ամբողջ միությունն այժմ պայքարում է բամբակի անկախություն
համար, ապա մենք պետք է մեղանում, Անդրկովկասում թեյի
հարցն այնպես դնենք, վորպեսզի ամեն ինչ, վոր հնարավոր է նա-
խապատրաստենք թեյի անկախություն ևս հայտարարելու համար:
Մեզ այդ կհաջողվի այն պայմանով, յերբ վոչ միայն Վրաստանը,
այլև Ադրբեջանն ու Հայաստանը ամեն կերպ ոգնեն թեյի կուլտու-
րայի զարգացմանը:

Նույնպիսի ուղադրություն պետք է նվիրել նաև ծխախոտին:
Մենք բոլոր նախադրյալներն ունենք այդ կուլտուրան առավելա-
գույն չափով զարգացնելու համար: Սակայն այս ուղղությամբ
մենք վոչինչ չենք անում: Ծխախոտը, բամբակը և թեյը, պետք է
առաջին տեղը դրավեն տեխնիկական կուլտուրաների զարգացման
առարկայում կատարելիք մեր համառ աշխատանքներն մեջ:

Ընկերներ, մեր առաջ կանգնած է նաև մի ուրիշ չափազանց
կարևոր հարց, վորի ուժմանը մենք դեռ չենք ձեռնարկել, ինչ-
պես հարկն է: Յես նկատի ունեմ անասնաբուժություն հարցը: Այս
հարցը, մինչև այժմ մեզ համար չի յեղել այնպիսի հարց,
ինչպես բամբակի, թեյի, ծխախոտի հարցը և այն: Անաս-
նաբուժական ճակատը մեր կողմից մոռացություն է մատնվել: Կու-
սակցությունը, իշխանությունը այս հարցը դնում են իր ամբողջ
ծավալով: Այս ուղղությամբ մենք պետք է հսկայական աշխատանք
կատարենք, վորպեսզի լիովին իրադրոճենք ԿԿ և ԿՎՀ դեկտեմբեր-
յան պլենումի առաջադրանքը անասնաբուժական հարցերի մասին:
Պետք է մեծ աշխատանք կատարել անասունները պահելու, նրանց
կերով ապահովելու և խորհանդեսությունների ու կոյունտեռու-
թյունների հոտերի հետագա զարգացման բոլոր պայմաններն ըս-
տեղծելու համար: Այս գործին մենք պետք է ձեռնամուխ լինենք
ամենամեծ թափով, վորպեսզի լրացնենք նաև մինչև այժմ չկա-
տարվածը:

ԲՅՈՒՇԵՎԻԿՈՐԵՆ ԱՌԱՋ ՇԱՐԺԵՆՔ ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԸ

Արդյունաբերության զարգացման առաջնություն, գյուղատնտես-
տությունից սոցիալիստական վերակառուցման առաջնությունը մեր
առաջ կանգնած վերթաթի խնդիրների իրադրոճումը շատ մեծ
չափով կախված է տրանսպորտի կանոնավոր և անխափած

աշխատանքից: Մինչդեռ տրանսպորտը գեոևս շարունակում է
մնալ, վորպես նեղ տեղ: Մենք մեծ ձեռքովածքներ ունենք մեր յեր-
կրում, Անդրկովկասում: Մենք չենք կարողանում կարգավարել
փոխադրությունները մեր աշխատանքի ամենապատասխանատու
բնագավառում, չենք կարողանում կանոնավորել նավթամթերը
ներքի փոխադրությունը Բազվից—Բաթում: Այս հանգամանքն
առաջադրում է մեր յերկաթուղային տրանսպորտի հարցը, վորը
մեկն է այն հիմնական հարցերից, վորոնց լուծման համար մենք
պետք է տանք մեր լավագույն աշխատողներին, պետք է ուժե-
ղացնենք մեր ուղադրությունը, աշխատելով ամենաարագ կերպով
ծածկել այդ ձեռքովածքը: Մեր տրանսպորտի հետ մնալը, նրա
ղացնենք մեր ուղադրությունը, աշխատելով ամենաարագ կերպով
անդրադառնալ արդյունաբերություն և գյուղատնտեսություն զար-
գացման վրա: Մենք ունենք միանգամայն պարզ և վորոշ գրույթ-
ներ Համկ (բ) Կ ԿԿ և Միութենական Ժողկոմխորհի այն դիմումի
մեջ, վոր վերաբերում է տրանսպորտի հարցերին: Մեր բոլոր
կուսակցական կազմակերպությունները պետք է ամենապետեղուն
կերպով ձեռնարկեն այդ դիմումի մեջ մասնանշված բոլոր մի-
ջոցները իրադրոճմանը: Վերագործենք տրանսպորտից հեռացած
բոլոր մասնագետներին, բոլոր աշխատողներին, այդ առարկայը
նետել լավագույն կոմունիստներին, այս ամենը պետք է կատա-
րել անհապաղ: Այդ ել հնարավորություն կա մեզ տրանսպորտն
առաջ շարժելու, հսկայական դեպքում մեր տրանսպորտը շարժիչ
ուժ լինելու փոխարեն կզառնա Անդրկովկասի զարգացման արգե-
լակը: Այս պետք է լավ հիշել և վոչ մի բոլոր չմոռանալ: Բոլոր
կազմակերպությունները պետք է ոգնեն տրանսպորտին:

ՏԻՐԱՊԵՏԵԼ ՏԵԽՆԻԿԱՅԻՆ, ԼԻՆԵԼ ՀԱՆՁՆԱՐԱՐՎԱԾ ԳՈՐԾԻ ՄԱՍՆԱԳԵՏ

Մեր արդյունաբերությունից, մեր գյուղատնտեսությունից զար-
գացման խնդիրը, տրանսպորտի բարելավման խնդիրը իր ամբողջ
ծավալով դնում են մեր առաջ այն ամենահիմնական հարցը, վոր
ընկ. Ստալինը վերջերս գրեց անտեսավարներին խորհրդակցու-
թյանը: Յես նկատի ունիմ տեխնիկային տրանսպորտի հարցը,
կոմունիստների կողմից՝ իրենց հանձնարարված գործը մանրա-
մասն ուսումնասիրելու հարցը:

Մեր սոցիալիստական շինարարությունը տեղի յն ունենում
արված դասակարգային կովի պայմաններում: Այդ դասակարգային
կովիը իր արտահայտությունն է գտնում այն վնասարարություն
մեջ, վորին մենք ահանառես յեղանք հատկապես վերջին տարի-
ներում: Արդյունաբերական կուսակցության վնասարարական աշ-
խատանքը, «Աշխատավորական գյուղացիական կուսակցության»
և այլ կազմակերպությունների վնասարարությունը վոչ այլ ինչ

և, բայց յեթե արտահայտութիւնն այն դատարարացին ստեղծութեան, փոքր տածում են մեր թշնամիները զկալի սոցիալիզմ կոչուող առաջին պետութիւնն աշխարհում: Յեռ չեմ հաշիւի այն վիթխարի, հակաշակաւն միտքը, փոքր մեր շինարարութիւնը կրեց այդ միտարարութեան հետեւանքով, սակայն այդ միտքն զգալիորեն պակաս կլինէր, յեթե մենք, կոմունիստներս բաժականաչափ տիրապետելէնք տեխնիկային, յեթե մենք, կոմունիստներս ուսումնասիրելէնք մեկ հանձնարարութիւնը դործը: Մենք անխնայ կերպով դուրս ենք չարտում բոլոր մասնագետներն, նորանց տեղ մենք պետք է դնենք մեր մասնագետներին, մասնագետ-կոմունիստներին: Կուսակցութիւնը լողունդ է հռչակել, կուսակցութիւնը խնդիր է դրել—«կոմունիստ, տիրապետի տեխնիկային»: Յեղ ճիշտ այնպէս, ինչպէս մեր կուսակցութեան XI համագումարից հետո, փորտեղ ընկ. Լենինը լողունդ հռչակեց—«սովորեցէ՛ք առեւտուր անել», մենք շատ ստաջ գնացելէք այդ ուղղութեամբ, մենք այժմ էլ պետք է նույնպիսի համառութեամբ, նույնպիսի վճռականութեամբ սովորենք տիրապետել դործի տեխնիկային, լինենք մասնագետ այն ասպարիղում, փորտեղ աշխատում ենք: Յեթե տիրապետում ենք տեխնիկային, ասպա ամէլի արագ ու հեշտ առաջ կշարժվենք սոցիալիզմի ուղիով:

Մերա կերպով այդ հարցի հետ կապված է նաև կադրերի հարցը: Պետք է նշել, փոքր մենք շատ հեռ ենք մնացել այս խնդրի լուծման ասպարիղում մյուս հանրապետութիւններից: Մեղանում, Անդրկովկասում դործը բոլորովին փառ հիմքերի վրա չէ դրված: Մեր կադրերը մեծ մասամբ աճում են ինքնահոսի կարգով, առանց մեր կուսակցական կազմակերպութիւնների պատշաճ ուղղորդութեան դեպի այս կարեւոր դործը: Այստեղ, ինչպէս և մեր շինարարութեան մնացած բոլոր ճյուղերում ինքնահոսոր աջ ուղորդողներով փառթարապույն տեսակին և դործնականում: Մեկ պետք են ճարտարագետներ, տեխնիկներ, գյուղատնտեսների, ուսուցիչների կադրեր: Յեղ ծիծաղելի կլինէր յենթադրել, թէ նրանք իրենց իրենց կայարարաւորեն, առանց բայշէվիկյան կազմակերպող ձեռքի: Մենք պետք է ստեղծենք մեր մասնագետներին, իսկ այդ նշանակում է կառուցել, բանալ Բուհեր, բուհեր, տեխնիկումներ և այլն. այդ նշանակում է, փոքր մենք պետք է ամենաուշադիր կերպով ընտրենք այդ դպրոցներն ուղարկվող անձանց և յուրաքանչյուր ընկերոջ, յուրաքանչյուր բանվորի, կուսակցականի, բարձրակի, շրջափորի և միջակի այդ դպրոցներն ուղարկելիս մենք պետք է առնենք. «դու և սովորիք այնպէս, ինչպէս բանվորն աշխատում է ձեռնարկութեան մեջ. հիշի՛ր, փոքր կուսակցութիւնը քեզ ուղարկել է սովորելու այն պատճառով, փորպէս 3 տարուց հետո դու սոցիալիզմ կառուցողների շարքերը մտնես՝ դիմում տեխնիկայով, դործի վերաբերյալ գիտելիքներով»:

Յեթե հարցը սուր կերպով է դրված մեր արդյունաբերութեան, մեր արհեստագործի համար, ասպա էլ ամէլի սուր կերպով է դրված

հարցը գյուղատնտեսութեան համար կադրեր պատրաստելու տեսակետից: Գյուղում այժմ հեղափոխութիւն է կատարվում, տեղի չէ ունենում ամբողջ գյուղի սոցիալիստական վերակառուցում. մենք անդրկովկասյան գյուղը վերակառուցում, ձեռնափոխում ենք նոր հիմունքներով, մենք բոլորովին փոխում ենք մեր գյուղատնտեսութեան բնույթը, դուրս մղելով հացահատիկային կուրտուրաները և նրանց փոխարեն վճռական կերպով տարածելով տեխնիկական բույսեր—թէյ, բամբակ, ծխախոտ և այլն: Այդ բոլորը պահանջում է դործին ծանոթ, ձեռնհաս մարդիկ: Աճում են մեր մեքենա-տրակտորային կայանները, ուժեղանում է տրակտորային պարկը, մեղ պետք է ղեկավարներ (руководы) մեկ պետք են տրակտորիստներ, մեկ պետք են ՄՏԿ լայ վեկավարներ: Լինել ՄՏԿ ղեկավար, նշանակում է միաժամանակ լինել և կազմակերպիչ-մասնագետ, փորպէս լայ աշխատելու ունակութիւնը սերտ կերպով կապված լինի ղեկավարած դործի վերաբերյալ գիտելիքների հետ:

Մեր արդյունաբերութիւնն առաջադրել է նոր ճյուղերի դարգացման անհրաժեշտութիւնը: Յեռ այդ մասին արդեն խոսեցի: Արդյունաբերութեան այդ նոր ճյուղերը, այդ նոր ձեռնարկութիւնները պահանջում են նաև նոր կադրեր: Մենք պետք է այդ բոլորը հաշիւի առնենք, մենք պետք է այդ բոլորը նկատի ունենանք մեր կադրերը պատրաստելիս: Ընկ. Ստալինը դեռ մինչև XVI համագումարը կադրերի հարցը համեմատեց այն բերդի հետ, փոքր մենք պետք է վերցնենք: Մենք պետք է խոստովանվենք, փոքր մենք դեռ չենք պատրաստվել այդ բերդը վերցնելու, մենք չենք էլ մոտեցել այդ բերդին, իսկ յեթե մոտենում էլ ենք, ասպա դանդաղ, մենք դեռ, ինչպէս հարկն է, չենք զխտակցել այս խնդրի ամբողջ պատասխանատվութիւնը, փորք պահանջում է բայշէվիկյան համառութիւն, բայշէվիկյան զբոհ:

Դարձյալ մի ալլ պայման—մենք պետք է մեր աշխատանքը ծախսելիս հիշենք աղյալին կադրեր տեղեկելու և աճեցնելու անհրաժեշտութիւնը: Մենք պետք է մեր բայշէվիկյան կադրերը պատրաստակալիս այդ խնդիրը սերտ կերպով կապենք աղյալին հարցի լուծման հետ: Մենք պետք է հիշենք, փոքր Ադրբեջանում մենք պետք է պատրաստենք գյուղատնտեսական կադրեր, Վրաստանում—փրացական և Հայաստանում—հայկական:

ԱՆՇԵՂ ԲԱՐՁՐԱՅՆԵԼ ԲԱՆՎՈՐ ԴԱՍԱԿԱՐԳԻ ՆՅՈՒԹԱԿԱՆ ԿՈՒՆՏՈՐԱԿԱՆ ՄԱՍԱՐԳԱԿ

Արդյունաբերութեան և գյուղատնտեսութեան հետագա դարգացման, տրանսպորտի և կադրերի ասպարիղում մեր կազմակերպութիւնների առաջ կանգնած խնդիրները լուծելիս մենք փոքր մի լսող չենք կարող մոռանալ, անուշադրութեան մասին լսողներ

դասակարգի նյութական և կուտուր-կենցաղային դրուժյան հետագա բարելավման խնդիրը: Յեռ կանգ չեմ առնի աշխատավարձի վերաբերյալ հարցի վրա, չեմ խոսի այն մասին, թե ինչպես տարեցտարի աշխատավարձն աճում է, ինչպես տարեցտարի բարելավվում է բանվոր դասակարգի ընդհանուր նյութական դրուժյունը: Այդ միանգամայն ակնհայտնի չէ: Միայն համառ ուղորդությունները, վորոնք աշխատում են վարկաբեկել կուսակցության գիծը, կարող են պնդել հակառակը: Կուսակցության XVI համագումարում և նրանից հետո բովանդակաբար համոզիչ կերպով տրվել է բանվորների շարունակ բարձրացող աշխատավարձի պատկերը: Միայն Սիրցով-Լոմինաձեյի խմբակը կուսակցության հասցեյին առաջաձգելով դավադրության մեջ կարող էր հարձակվել մեր հաջողությունների վրա այս ասպարիզում: Յեռ այս հարցի վրա յերկար կանգ չեմ առնի, կրկնում եմ, վորովհետև հարցը բովանդակաբար պարզ է կուսակցության ամեն մի անդամի համար, յուրաքանչյուր բանվորի համար:

1931 թիվը պետք է ել ավելի բարելավում մտցնի այս ասպարիզում, մասնավորապես բանվորական մատակարարման գործում: Բանվորական մատակարարման հարցը այն հիմնական հարցն է, վորի լուծման վրա մենք պետք է ամենալուրջ ուշադրություն դարձնենք: Կենտրոնական Կոմիտեյի ղեկավարության պլանումը անբավարար համարեց բանվոր դասակարգի մատակարարմամբ զբաղվող մեր կազմակերպությունների աշխատանքը: Այդ գնահատականը ել ավելի շատ վերաբերում է մեր Անդրկովկասյան կազմակերպություններին: Մենք պետք է ասենք, վոր նրանք, ինչպես ասում են, յերկու վտուղով են կաղում:

XVI համագումարում ընկ. Ստալինն ասում էր, վոր անհրաժեշտ է հիմնական վերակառուցման յենթաբեկել կոոպերացիան, դարձնելով նրա յերեսը դեպի արտադրություն: Մեր սրտառուական կոոպերացիան դեռ իր յերեսը չի դարձրել դեպի արտադրություն, դեռ այնպես չի վերակառուցել իր ասպարատը, վորպեսզի ավելի լավ կազմակերպի բանվորների մատակարարումը: Անհրաժեշտ է հիմնովին վերակառուցել կոոպերատիվ և այն բոլոր կազմակերպությունների ասպարատը, վորոնք այս կամ այն չափով կապված են բանվորների մատակարարման գործի հետ: Մենք պետք է անպայման այդ կազմակերպությունների յերեսը դարձնենք դեպի արտադրություն, դեպի բանվոր-հարվածայինը, և միայն այն դեպքում մեզ կհաջողվի կանոնավորել բանվորների մատակարարման գործը: Մենք այժմ զբաղվեցինք ըստ սրտառական կոոպերացիայի ամբողջ աշխատանքի վերակառուցմամբ, սակայն, ընկերներ, վոչ մի վերակառուցման մասին խոսք չինք չի կարող, վոչ մի քիչ թե շատ լուրջ չլրացարձի մասին չենք կարող խոսել, յեթե մենք մեր լավագույն աշխատողներին չուղարկենք կոոպերացիա, յեթե չփոխենք մեր վերաբերմունքը նրա

հանդեպ, յեթե չկարողանանք դիտակցել, ըմբռնել վոր կոոպերացիան մեր ամբողջ աշխատանքի հիմնական լծակն է բանվոր դասակարգի մատակարարման ասպարիզում:

Մենք բովանդակաբար նյութեր ու փաստեր ունենք պնդելու համար, վոր կոոպերացիայում մեծ թիվով խորթ տարրեր կան, վոր այնտեղ ավելի քիչ վնասարարություն չկա, յեթե վոչ թերեւս, ավելի շատ, քան մեր աշխատանքի մյուս բնագավառներում: Որինակների համար շատ հեռուն դնալ կարիք չկա, վերցնենք թեկուզ Թիֆլիսի միասկոտը: Վոչ վոքի համար գաղտնիք չէ, վոր այնտեղ բովանդակ թիվով նախկին առևտրական-մասնավորներ կան նստած, և մենք նրանցից վորեմե լավ բան սպասել չենք կարող: Պետք է վճռականորեն պայքարել և մաքրել մեր կոոպերատիվ կազմակերպությունները և համարձակորեն նոր հոսանք մտցնել կոոպերացիայի մեջ այն մարդկանցից, վորոնք նվիրված են մեր շինարարությանը, հասկանում են մեր աշխատանքի մի այնպիսի բնագավառի ամբողջ կարեկցությունն ու պատասխանատվությունը, ինչպես բանվորների մատակարարումն է: Կոոպերացիան պետք է ուժեղացնել, և վոչ միայն կենտրոնական, այլ նաև ստորին կոոպերատիվ ողակները: Սրանով պետք է անհապաղ զբաղվեն բոլոր անդրկովկասյան, հանրապետական և չրջանային կազմակերպությունները:

Միաժամանակ, բանվորների մատակարարման բարելավման գործը պահանջում է ուժեղացնել ղեկավարությունը Անդրկովկասի յերկրային կոմիտեյի կողմից: Մի քանի ընկերներ տեղեկում բոլորովին սխալ են հասկանում անդրկովկասյան կազմակերպությունների դերն ու խնդիրները, և այդ շատ պարզ ու վորոշակի յերեվում է նրանց վերաբերմունքից դեպի այնքան կարեկցոր անխելքներ ունեցող մի կազմակերպություն, ինչպես Զակասյուզն է:

ԱՄՐԱՅՆԵԼ ԱՆԴՐՅԵԴԵՐԱՅԻԱՅԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՈՒԺԸ

Յերբ մեր առաջ իր ամբողջ ծավալով կանգնեց բանվորական մատակարարման բարելավման, սրտառական կոոպերացիայի ամբողջ սխտեմի նկատմամբ կուսակցական ազդեցությունն ու ղեկավարությունն ուժեղացնելու խնդիրը, մենք անհրաժեշտ համարեցինք առաջին հերթին ստեղծել անդրկովկասյան մատչատրով մի այնպիսի ասպարատ, վորի միջոցով մենք կարողանային այդ բոլորն իրագործել: Այդպիսի ասպարատ, այդպիսի կազմակերպություն պետք է հանդիսանա Զակասյուզը, վորը պետք է այնպես կազմակերպված լինի, վոր կարողանա իսկապես լինել բանվորական մատակարարման ամբողջ գործի կազմակերպիչն ու ղեկավարը: Նրա անելիքները բղխում են այն խնդիրներից, վոր համ Կ (բ) Կ ԿԿ դրել է ամբողջ Անդրֆեդերացիայի առաջ: Ի՞նչ դիրեկտիվներ ենք ստացել մենք Համ Կ (բ) Կ ԿԿ-ից դեռ 1929 թ. —

«Անդրկովկասյան Ֆեդերացիայի մարմինները, վորոնք առաջին շրջանում առաջնություն քաղաքական գերեզման խաղում, վորն անհրաժեշտ է անդրկովկասյան աղբյուրին հանրապետությունների հաջող զարգացումն ապահովելու, սլոբոտարիատի դիկտատուրան ամրացնելու և աղբյուրին խաղաղություն ամրապնդելու համար, պետք է ներկա շրջանում իրենց ջանքերը կենտրոնացնեն աղբյուրին հանրապետությունների տնտեսական սոցիալիստական շինարարության, նրանց ինդուստրացման, գյուղատնտեսության տեխնիկական և սոցիալիստական վերակառուցման վրա: Դրա համար անհրաժեշտ է ամրացնել Անդրֆեդերացիայի տնտեսական բազան, իրադրոճել Անդրկովկասի ամբողջ տնտեսական շինարարության խիստական ղեկավարությունը»...

Ի՞նչ է ստացվում, սակայն, իրականում: Յևրը մենք կիսով մասնում ենք աղբյուրի կուսակցական գերեզմանի իրականացմանը, յերբ մենք Համ Կ (բ) Կ ԿԿ-ի վորոշման համեմատ սահմանում ենք անդրկովկասյան կաղմակերպությունների անկիւնները, ապա տեղական մի քանի ընկերներ տրամադիր են այնտեղ առանձին հանրապետությունների շահերի սահմանափակում, սեղմում տեսնելու մի քանի ընկերների կարծիքով Ձախայուզը պետք է լինի կաղմակերպչական—գերեզմանի կենտրոն՝ ի հաշիվ նրա գործառնական տնտեսական Փունկցիաների սահմանափակման:

Համ Կ (բ) Կ ԿԿ առաջարկում է, վորպես գերեզմանի, ընդարձակել և ամրացնել մեր անդրկովկասյան կաղմակերպությունների տնտեսական Փունկցիաները, իսկ աղբյուրի ընկերներն առաջարկում են բոլորովին հակառակը: Ահա իմ ձեռքին մի չափազանց բնորոշ փաստաթուղթ կա, և արժե ձեր առաջ կարգալ նրա ամենաեյակական մասը: Ինչ են առաջարկում մեզ.—

«Ձախայուզի, վորպես սոցիալիստների ղեկավար անդրկովկասյան կենտրոնի Փունկցիաների ծավալը և նրա աշխատանքի ուղղությունը անհապաղ վերանայման կարիք ունեն այն մտքով, վորպեսզի Ձախայուզն ըստ էության դառնա կաղմակերպչական գերեզմանի և պրանային—կարգավորող կենտրոն՝ նրա կոոպերատիվ տնտեսական Փունկցիաները նեղացնելու և կաղմակերպչական—պրանային, դպրոցական—գտարնթացային և ուսցիոնայիզատորական Փունկցիաներն ընդհարձակելու միջոցով»:

Այսպես են հասկացել աղբյուրի ընկերները Համ Կ (բ) Կ ԿԿ գերեզմանի, աղբյուր են հասկացել նրանք, թե վորոնք են անդրկովկասյան Ֆեդերացիան ամրացնելու խնդիրները: Ձախայուզը նրանք, ինչպես տեսնում եք, դարձնում են մի գաղափարական—գտարնթացային հիմնարկ: Աղբյուր մենք Ֆեդերացիա չենք ստեղծի և աղբյուր մեզ չի կարելի իրադրոճել այն խնդիրները, վորոնք գրված են մեր առաջ Համ Կ (բ) Կ ԿԿ-ի կողմից: Մենք պետք է ամենամեծապես կերպով սլաքարենք այն վորձերի գեմ, վորով կամենում են փոխել Անդրկովկասյան Ֆեդերացիայի իսկական էությունը:

Նման առաջարկների դեմ մենք պետք է սրենք մեր ամբողջ կուսակցական կաղմակերպությունների ուղղությունը, վորպեսզի ստեղծենք, կոլենք մի ընդհանուր, միասնական կամք՝ լիովին կատարելու համար Համ Կ (բ) Կ ԿԿ-ի գերեզմանին Անդրֆեդերացիայի ամրացման մասին:

Ընկ. Ստալինն ասում էր, վոր տեղերում մենք պետք է յենենք վոր թե նրանից, ինչը բաժանում, անջատում է առանձին հանրապետություններին, այլ նրանից ինչը միացնում, համախմբում է նրանց: Հնդամյակի համար մղվող պայքարը արդյունարևություն, գյուղատնտեսություն. մեջ մեզ միացնում է մի միասնական ճակատով, մի ընդհանուր կամքով, և դրա համեմատ մենք պետք է կառուցենք մեր յերկրային կաղմակերպությունները, սկսած կուսակցության յերկրային կոմիտեից մինչև յերկրային խորհրդային և գործառնական կաղմակերպությունները, և միաժամանակ ձևավոր մենք իսկապես կառուցենք բայլչեվիկյան Ֆեդերացիա, վորն ընդունակ կլինի մասսաներին իր յետեվից տանելու կուսակցություն հղի համար մղվող պայքարում:

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՈՒՍՈՒՄԸ ՅԵՎ ԱՆԳՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱՑՈՒՄԸ ՄԵՐ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԵՎՈՐԱԳՈՒՅՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ ԵՆ

Ընկերներ, յես անհրաժեշտ էմ համարում ձեր ուղղությունը հրապարակ մի չափազանց կարեկիր պրոբլեմի վրա, վորի լուծման դարձում մենք շատ հեռ ենք մնացել: Այն նոր շինարարությունը, այն բարձր տեմպերը, վորով մենք կատարում ենք աշխատ մեր շինարարությունը, պահանջում են գրագետ, սոցիալիստներն դաստիարակված աշխատողների նոր կազմը: «Անդրադետներն պետություն մեջ սոցիալիզմ չի կարելի կառուցել», այսպես է սովորեցրել մեզ ընկ. Լենինը: Անդրադետ մարդը մի ծանր քար է, կախված, մեր վտարներից: Իդուր չեք, վոր կուսակցության XVI համագումարը ընդհանուր պարտադիր ուսման և անդրադետություն վերացման խնդիրները վորոշեց վորպես այն հիմնական քաղաքական խնդիրները, վոր մենք պետք է իրադրոճենք մյուս տնտեսական քաղաքական կամպանիաների հետ զուգընթաց, ինչպես հաղամթերումը և այլն: Ինչո՞ւ: Աղբյուր հասկանալի յե: Մենք սոցիալիզմ ենք կառուցում և այնուամենայնիվ մեղանում թե ամբողջ միություն մեջ և թե, մասնավորապես, մեզ մոտ, Անդրկովկասում հեղափոխական տոկոս են կաղմում անդրադետ մարդիկ, վորոնք մենք պարտավոր ենք, մենք պետք է մասնակից անենք մեր մեծ շինարարությանը: Սակայն կարո՞ղ է, արդյոք, անդրադետ մարդը տիրապետել անհրաժեշտ գիտելիքների և տեխնիկայի: Վո՞չ, չի կարող: Աղբյուր պարզ է: Ահա ինչու մեզ համար աշխատ չափազանց կարևոր է մարտական կարգով վերացնել անդրադետությունը: Այս ճակատում մենք խոր ձեռքմածքներ ունենք:

Յեւ մանրամասն կանգ չեմ առնի այս հարցի վրա, քանի վոր Յերկրային կոմիտեի բյուրոն վորոշել է Անդրկովկասի առաջիկա պլենումում քննութեան առնել ընդհանուր ուսման և անդրադիտութեան վերացման աշխատանքների ընթացքը Անդկովկասում: Ճիշտ է վարվել, արդյոք, Յերկոմը, վորոշելով այդ հարցը քննել Յերկրային կոմիտեի պլենումում: Յեւ կարծում եմ, անպայման ճիշտ է վարվել: Այդ վորոշումը ազդանշան կձառայի, պորպետի մեր կուսակցական կազմակերպութեանը, սկսած կենտրոնական կոմիտեից և վերջացրած կուսընթիւի բյուրոներով, անհապաղ ստուգեն իրենց մասնակցութեանը մեր աշխատանքի այս մարտական ճակատամարտում:

Մեղանում, դժբախտաբար, այնպես է յեղել արդեն, վոր կուսակցական կազմակերպութեանը, ձեռք դարկելով այս կամ այն անտեսական-քաղաքական կամպանիայի իրադրոժմանը, միանգամայն մի կողմ են թողնում մյուս, վոչ-պակաս կարևոր կամպանիաները: Այդպիսով սահմանվում է մեր առաջ դրված խնդիրների իրադրոժման յուրահատուկ հերթականութուն: Սակայն այդ բոլորովին սխալ է: Մեղանում այնպես է դուրս դալիս, ընդհանրապես, վոր յերբ դնում են վորեւէ շրջան և հարցնում են, թե ինչ դրութեան մեջ է, որինակ, անդրադիտութեան վերացման գործը, ստանում են մի պարզ և վորոշ պատասխան. «Մենք այժմ ժամանակ չունենք դրանով զբաղվելու, մենք զբաղված ենք ձեռքոված քննելը ծածկելով, տուրքերը դանձելով և այլն, յերբ վերջացնենք այդ կամպանիաները, այն ժամանակ կզբաղվենք անդրադիտութեան վերացմամբ»: Պէ՞տք է, արդյոք, սպասուցել վոր այդ բացարձակապես սխալ է:

Մենք չենք կարողացել մեզ մոտ, Անդրկովկասում այդ կարևորագույն պրոբլեմները դնել այնպես, ինչպես այդ թեկադրել է կուսակցութեան համագումարը, այսինքն դնել վորպես քաղաքական մեծ խնդիր, վոր մենք պետք է, ինչպես էլ լինի, իրագործենք մոտիկ չըջանում: Մեր ձեռքի տակ յեղած նյութերից յերևում է, վոր դեռ վոչ մի հանրապետութուն, նույնիսկ քիչ թե շատ բավարար չափով չի յել մոտեցել իր նշած պլանների կատարմանը: Իսկ պլանները, պետք է ձեռք առնեմ, շատ մեծ և միանգամայն իրական էին: Պակասել է միայն բայլչեվիկյան թափը, բայլչեվիկյան գրոհը, վորի պատճառով էլ պլանները մնացել են վորպես միայն պլան:

Ընդհանուր պարտադիր ուսման հարցերը մեր ամբողջ աշխատանքի ամենաակտուալ, ամենահրատապ հարցերն են: Մենք այժմ հեղափոխութուն ենք կատարում մեր ամբողջ անտեսութեան մեջ, և մի 10 տարուց հետո դժվար կլինի մեր ամբողջ յերկիրը ճանաչել. մենք սոցիալիզմ ենք կառուցում: Ուստի աճող սերնդի դաստիարակութունը ամենաեղանակ հարցն է: Մենք պետք է մեր

հաջորդ սերունդն այնպես պատրաստենք, վոր նա հանդես գա, վորպես մեր շինարարութեան ակտիվ մասնակից, քաղաքականացնել և տնտեսական միանգամայն դրադետ: Այստեղից էլ միանգամայն ակներև է, վոր ընդ. ուսման խնդիրը մենք պետք է լուծենք նույնպիսի վճռականութեամբ, ինչպիսի վճռականութեամբ մենք կատարում ենք նախկին, բամբակի և այլ պլանները:

Մենք մեծ թվով 12-13 տարեկան պատանիներ ունենք, վորոնք դպրոցից դուրս են մնացել: Այս յերիտասարդութունը մի 4-5 տարուց հետո, վորպես լիբրալ քաղաքացիներ, կմանին մեր ընդհանուր աշխատանքի ասպարեզ: Համ կ (բ) կ կենտրոնական կոմիտեն ժամանակին բոլոր կուսակցական կազմակերպութեանների առաջ դրեց այն հարցը՝ վորպեսզի այդ յերիտասարդութեան հետ պարապեն դասընթացներում նրանց անդրադիտութեանը վերացնելու համար: Սակայն վոչ մի կուսակցական կազմակերպութեան չի կարող պարծենալ, վոր կից այդ դիրեկտիվը կատարել է: Այս բոլորը ամենակարգ կերպով պահանջում է մեզանից, մեր կուսակցական, արհեստակցական և կոմյունիստական կազմակերպութեաններից իսկույն դիմել ձեռքոված քննելը ծածկելու աշխատանքին կուլտուրական ճակատի այս մասում: Անհրաժեշտ է վրձնական բեկում: Անդրադիտութեան վերացման և ընդհանուր ուսման գործի ամեն մի անտեսում մենք չենք կարող չնկատել, վորպես վատթարագույն աշխատողներին աշխատական պրակտիկա:

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵԼ ՈՒ ԳԼԽԱՎՈՐԵԼ ՄԱՍՍԱՆԵՐԻ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

Արդյունաբերութեան, գյուղատնտեսութեան, կադրերի պատրաստման բանվորական մատակարարման, ընդհանուր ուսման, անդրադիտութեան վերացման և այլ զանազան կամպանիաների ասպարիզում մեր առաջ ծառացած վիթխարի խնդիրները մենք կկարողանանք իրագործել, կկարողանանք հաջողութեամբ լուծել միայն այն դեպքում, յերբ ամբողջ բանվոր դասակարգը, ամբողջ գյուղացիական մասսան աղ բոլոր խնդիրները համարի իր սեփական կենսական հարցերը: Միայն այն ժամանակ, յերբ բանվորների ու գյուղացիների ամբողջ մասսան պայքարի դուրս կգա այդ խնդիրներն իրագործելու համար, միայն այդ դեպքում մենք կկարողանանք հաջողութեամբ 1931 թ. ապրտել սոցիալիստական եկոնոմիկայի հիմքի կառուցումը ԽՍՀՄ-ում:

Գործարաններում և ձեռնարկութեաններում մենք ունենք մասսաների մեծագույն խանդավառութուն և վերելք: Սոցմրցակցութեանը, հարվածայնութեանը, բանվորական դուստարարութեանը, բանվորների ձգտումը՝ վոչ միայն կատարել, այլև դեբախատարել իրենց արդիւնյալները, աշխատանքի նորանոր սոցիալիստական ձևերը գրովական և յերտչախիք են, վոր կազմված պլանները կիրադործվեն: Աշխատանքի սոցիալիստական այդ

ձեները, այն խանդավառութիւնը, վորով բանվորական լայն մաս-
առները հաղթահարում են բոլոր դժվարութիւնները, ամենահա-
մազիչ կերպով վկայում են, վոր բանվորն արդեն ըմբռնել է, վոր
կատուցում է նոր կյանք, սոցիալիստական կյանք, և վոր այդ
չինարարութիւնն առանց նրա անհնար է, անկարելի չէ: Մեր
հաջողութիւնները կոլտնտեսական շարժման ասպարիզում, դեպի
կոլտնտեսութիւններն սկսված նոր հոսանքի հետզհետե մեծացող,
ծափալիլող ալիքը նույնպէս վկայում է, վոր գյուղացիական մաս-
առներն էլ են ըմբռնել այդ:

Մեր կուսակցական կազմակերպութիւնները խնդիրը, Ան-
դրեկովկասի բայշևիկները խնդիրն է կազմակերպել մասսաների
այդ ստեղծագործական վերելքը, այդ խանդավառութիւնը և
գլխավորել, ուղղել մեր պայքարի ու շինարարութիւն մարտական
ճակատամասերը: Պետք է խոստովանվել, վոր մեր կուսակցական
կազմակերպութիւնները միշտ և ամեն տեղ են կարողանում գըլ-
խավորել մասսաների շարժումը, և այդ հանգամանքի շնորհիվ
հաճախ մասսաների այդ մեծ խանդավառութիւնը, նրանց տեղ-
ծաղորդական վողգիւթութիւնը չի ուղղվում այնտեղ, ուր պետք
է: Մենք պետք է պայմանավորվենք, վոր աշուհետե մենք մեր
կուսակցական, տնտեսական, արհեստակցական և այլ կազմակեր-
պութիւնների մարտունակութիւնը չափենք գլխավորապէս նրա-
նով, թէ նրանք հաջողութեամբ են կարողանում մասսաներին
բայշևիկներն, ճիշտ կերպով պայքարի դուրս բերել մեր կու-
սակցական գլխավոր գիծը կիրառելու, բոլոր տնտեսական-քաղա-
քական խնդիրներն իրագործելու համար:

ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑԵԼ ԱՐՇՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ, ՍՏԵՂԾԵԼ ՅԵՐԿՐԱՅԻՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐ

Այդ նպատակով մենք պետք է հատուկ ուշադրութիւն նվիրենք
մեր արհեստակցական կազմակերպութիւններին, մենք պետք
է հիմնովին վերակառուցենք արհեստակցական միութիւնների
աշխատանքը, մենք պետք է այդ որդաններն այնպէս վերակառու-
ցենք, վորպէսզի նրանք իսկապէս յերեսները վճռականապէս և
հաստատապէս դարձնեն դեպի արտադրութիւն, յերեսները
դարձնեն դեպի բանվոր-հարվածայինը, և վորպէսզի նրանք իրոք
զատնան իսկական «կոմունիզմի դպրոց»: Դրանով էլ պետք է
աւելորտի այն ուղղութեամբ արդեն սկսված մեր աշխատանքը:

Անդրկովկասի առաջ խնդիր է դրված վոչ միայն վերակա-
ռուցել հանրապետական արհմիութիւնները, այլ և ստեղծել արհ-
միութիւնների անդրկովկասյան յերկրային մարմիններ: Յեւ
ահա այստեղ, ինչպէս և կոոպերացիայի ասպարիզում, սկսվում
է, մեզմ արտահայտված, տարակարծութիւնը: Արդեն լսվում
են դանաղան խոսակցութիւններ այն մասին, վոր ժամանակը դեռ
չէ յեկել անդրկովկասյան մասշտաբով արհեստակցական կազմա-

կերպութիւններ ստեղծելու, վոր պետք է սպասել, վոր պետք
չէ շտապել և այլն: Հարկ կա՞, արդյոք, ընկերներ, ապացուցելու,
թէ վորքան վնասակար են այդպիսի խոսակցութիւնները: Միան-
գամայն ակնհայտնի չէ, վոր մենք այժմ պետք է Անդրկովկասում
ստեղծենք յերկրային արհմիութիւններ, յեթե մենք իրոք ուզում
ենք արհմիութիւնները վերակառուցել՝ դպրոցական-դասընթա-
ցային կազմակերպութիւնների ձևով, ինչպէս այդ առաջարկ-
վում է և կոոպերացիայի ասպարիզում: Այդ տեսակետը վոչ մի
տոնչութիւն չունի Կենտրոնական Կոմիտեի գիրեկտիվի հետ,
վոր վերաբերում է անդրկովկասյան կազմակերպութիւնների դոր-
ծառնական-տնտեսական ֆունկցիաներն ուժեղացնելուն: Հանուն
ամուր սոցիալիստական տնտեսութեան շինարարութեան, հանուն
կուսակցութեան գլխավոր գծի իրագործման Անդրկովկասում մենք
պետք է ամենավճռական կերպով կոտրենք այդ դիմադրութիւնը
և հիմքից վոչնչացնենք այն բոլոր փորձերը, վորով կամենում են
անդրկովկասյան հիմնարկները և կազմակերպութիւնները, իսկ
սովյալ դեպքում արհմիութիւնների ֆունկցիաները փոխարինել
ինչվոր դպրոցական-դասընթացային պարտականութիւններով:
Մենք պետք է ստեղծենք և կատարենք արհմիութիւնների այն-
պիսի յերկրային կազմակերպութիւններ, վորոնք կոգնեն մեր հան-
րապետական արհկազմակերպութիւններին՝ առաջնորդելու մեր
բանվորութեանը դեպի սոցիալիզմի կառուցում:

Յեթե մենք այդ հարցն այդպէս դնենք, յեթե մենք վճռական
կրակ բռնանք արհկազմակերպութիւնների իսկական աշխատանքը
բովանդակազուրկ դարձնելու տրամադրութիւնների դէմ, ապա
հենց զրանով մենք կմաքենք ճանապարհը և գործնականում կրու-
տեղենք այնպիսի յերկրային կամիտներ, վորոնք կոգնեն մեր
ստեղծական կազմակերպութիւններին ավելի ճկունորեն, ավելի լավ
և արագ առաջ շարժվելու:

Համ Կ (բ) Կ ԿԿ-ի դեկտեմբերյան պլենումը բոլոր կուսակ-
ցական կազմակերպութիւնների առաջ դրեց խորհուրդների հիմ-
նական վերակառուցման հարցը: Այդ վերակառուցման անհրա-
ժեշտութիւնը բոլորում է նրանից, վոր մինչև ամենավերջին ժա-
մանակները մեր խորհուրդները այն լծակները չէյին, վոր պետք է
լինէյին, վորպէս պրոլետարիատի դիկտատուրայի մարմիններ
մեր տնտեսութեան սոցիալիստական վերակառուցման գործում:
Իհարկէ այն պատճառների մեջ, վորոնք այժմ հրամայաբար պա-
հանջում են վերակառուցել խորհուրդների աշխատանքը, մի ալ-
նարկ, մի հետք անդամ չկա այն զրպարտութիւններից, վոր
չպրտում էր մեր խորհուրդների հասցեյին Լոմինաձեն, նրանց
բնութագիրը տալիս: Ինչե՞ս էր բնորոշում Լոմինաձեն մեր խոր-
հուրդները: Նա մեր խորհուրդները համարում էր այնպիսի կազ-
մակերպութիւններ, վորտեղ իշխում է աղայական-ֆեոդալա-
կան վերաբերմունք դեպի աշխատավորութիւնը: Այդ բոլորը մեզ

վաղուց հայտնի չէ, այդ մենք լսել ենք Նոյ Ժողովանիայից և նրա ընկերներէրէց: Այդ բոլորը դատարկ խոսք, զրպարտութիւնն է, վորի վրա կանգ առնելու հարկ չկա:

Մեր խորհուրդները այն շարժիչ փոկերն են, վորոնք գնում են կուսակցութիւնից դեպի մասսաները: Յեղ մենք պետք է այնպէս անենք, վորպեսզի խորհուրդները լինեն կուսակցութեան իսկական ոգնականները սոցիալիստական շինարարութեան, մեր անտեսութեան սոցիալիստական վերակառուցման համար միջոց պայքարում: Կուսակցութեան դիմը նաև խորհուրդների գիծն է, և մենք պետք է այնպիսի դրութիւն ստեղծենք, վորպեսզի խորհուրդները ամբողջ աշխատանքը վարից վեր ընթանա, համակիւծ լինի կուսակցութեան գլխավոր գծի, աշխատանքի բոլոր բնագաւառներում այդ գծի գործնական կիրառման համար միջոց պայքարով:

Մենք դեռ մեծ բացեր ունենք մեր խորհրդային ապարատում թե հանրապետական և թե անդրկովկասյան մասշտաբով: Խորհուրդները դեռ չեն վերակառուցված: Նրանք ըստ ընկ. Մորոտովի սուր, տեղին արտահայտութեան դեռ «յերեկվա» կյանքով, յերեկվա խնդիրներով են ապրում: Նրանց դեռ ճնշում է մեր առաջին տասնամյակը, յերբ մենք ավելի շատ ղեկընտնեք գրեթե ելինք զբաղվում: Այժմ դրութիւնն այլ է: Մենք թեակոխել ենք մեծագույն խնդիրների շրջանը, վորոնք համառորեն պահանջում են հիմնովին, մեծագույն չափերով վերակառուցվել, այժմ արդեն չի կարելի այնպէս աշխատել և ապրել, ինչպէս մեղանում ասւրում էին յերկար տարիների ընթացքում, յերբ փաստորեն յուրաքանչեւ մրցակցութիւն, յուրահատուկ կոնկուրենցիա յեր տեղի ունենում այն ուղղութեամբ, թե ով ավելի շատ ղեկընտնեք կզրի և զբաղուի աշխարհը կբախտաւորեցնի: Դրանով էլ վերջանում էր, վոչ վոք այլևս չէր հետաքրքրվում, թե ինչ են լինում այդ ղեկընտնեքը, ինչ են անում, կատարում են զբանք թե վոչ, և այլն: Այժմ կյանքն այլ բան է պահանջում, նա այլ մրցակցութիւն է պահանջում: Մրցակցութիւն այն բանի շուրջը, թե ով ավելի լավ կկազմակերպի այս կամ այն կոնկրետ աշխատանքը, ով ավելի լավ գործարան կկառուցի, ով ավելի լավ կոլտնտեսութիւն կկառուցի, ով ավելի լավ բամբակ կցանի, ավելի արագ կկատարի մթերումը և միջոցների մօրիլիդացիան և այլն: Դրա համար պետք է, կրկնում եմ, վճռականապէս վերակառուցել մեր խորհրդային կազմակերպութիւնները այնպէս, վորպեսզի սկսած անդրկովկասյաներից, հանրապետականներից և վերջացրած ստորիններով, այդ բոլոր մարմինները մի բանով զբաղվեն—կուսակցութեան գլխավոր գծի կիրառութեամբ կյանքում և լայն մասսաների կազմակերպմամբ այդ պայքարի համար:

Կուսակցութեան գլխավոր գծի ոգտին քվեարկում է ամբողջ

յերկիրը, սակայն բոլորն ընդունակ չեն այդ գլխավոր գիծը կյանքում կիրարկելու, իրագործելու: Բայց չի կենք խնդիրն և պայքարել, վոչ վոքի չինայելով, այդ գլխավոր գծի համար: Այժմ մենք ընդունում ենք միայն մի պայքար—պայքար խորհուրդների աշխատի յերկրային և հանրապետական մարմիններ ստեղծելու համար, վորոնք կարողանան ավելի սերտ կապվել մասսայի հետ և նրան կազմակերպել մեր առաջ կանգնած խնդիրներն իրագործելու համար: Այն ժամանակ տեղ և ժամանակ չի լինի Ֆեդերացիայի և առանձին հանրապետութիւնների միջև միջոց վեճերի համար: Մի քանի վայրերում խոսակցութիւններ են տեղի ունենում այն մասին, թե Ֆեդերացիան խորում և առանձին հանրապետութիւնների իրավունքները: Դատարկ բան է այդ: Պետք է հասկանալ, վոր Ֆեդերացիայի ամրացումը միաժամանակ նաև հենց առանձին հանրապետութիւնների ամրացումն է: Այժմ Ֆեդերացիան՝ այդ այն յերկիրն է, վորը ոգնելու չէ հանրապետութիւններին կազմակերպելու մասսաները, ստեղծելու չէ հանրապետութիւնների աշխատանքը: Ֆեդերացիայի ամրացումը այդ նաև հարապետութիւնների ամրացումն է, այդ ամբողջ յերկրի ընդհանուր ամրացումն է: Այդ էլ հենց այն է, ինչ վոր հարկավոր է մեզ:

ԹՂԹԵ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ԴԵՊԻ ՄԱՍՍԱՆԵՐԻ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Մեր խորհուրդների հիմնական թերութիւնն այն է, վոր այնտեղ դեռ ուժեղ է հին վոգին: Այս համապարաօն վերադրում է և անդրկովկասյան և հանրապետական հիմնադրուկին: Յեղ մենք պետք է վերակառուցենք այդ հիմնարկները—չի թե նրանց աշխատամորներն ընդունակ չեն այդ բանին, ապա մենք պետք է ամենաանողոր կերպով նրանց վաճկենք մեր խորհրդային ապարատից: Նըրանց փոխարեն մենք կգտնենք նոր աշխատողներ, նոր կոմունիստներ և կոմյերիտականներ, վորոնք կկարողանան անհրաժեշտ վորդեվորութեամբ գործի անցնել: Մենք պետք է աշխատավորների միջև հաշտարարենք աշխատանքների լավագույն կազմակերպման, լավագույն կազմակերպչների մրցակցութիւն:

Ով է մեղավոր, վոր մեր ապարատները դժվարութեամբ են շարժվում, դժվարութեամբ են վերակառուցվում: Հիմնականում մեղավորը ղեկավարներն են: Յերբ ղեկավարը գիտակցում ըմբռնում է ապարատի վերակառուցման անհրաժեշտութիւնը, այն ժամանակ ապարատն էլ կուսակցութեան հետ համաբայլ է ընթանում, բայց յերբ մեր ապարատը չի շարժվում, չի վերակառուցվում, մենք ասում ենք. «ղեկավարը», այսինքն ով վարում է, ով իր ձեռքին է դրած ապարատի ղեկը, նա չի գիտակցել այդ

անհրաժեշտությունը: Պետք է լավ գիտակցել, Վոր ասարատի վերակառուցումը բաղաձայնապես անհրաժեշտ է, Վոր անպետք տարրերին պետք է վոնդել մեր ասարատից: Ասարատներում կարող են մնալ միայն նրանք, ովքեր ընդունակ են գործնական պրակտիկ աշխատանքով զբաղվելու: Յեթե մենք այդպիսի ասարատ չունենք, ապա մենք պետք է պահանջենք մեզ դեկալարենք, որ ասարատները կատարելու անընդունակ մարդկանցից, Վոր պետք է հետևանք ասարատից:

Մենք պետք է անցնենք կենդանի դեկալարություն և մի կողմ հեռանք թղթի դեկալարությունը:

Մենք պետք է մոռնա՞նք դերեկտիվներ տանք, այլև կարողանանք ստիպել կադմակերպություններին, մեր հեմնարկներին՝ կադմակերպելու մասնակցություններին նրանց կատարման համար, պետք է նաև կարողանանք ստուգել, ցուցումներ տալ, թե ինչպես պետք է մասնակցել կադմակերպել այդ դերեկտիվներին իրադրվելու համար, մտքով հետև լուսաբանչյուր ասարատներ իրադրվում է մասնակցների կողմից և մոռնա՞նք կարիներներում, չինտիկներին կոմիտե:

Այժմ խիստ մոխրում է նաև տեղերն այցելելու, մեր չրջառությունները բնույթով: Մինչև այժմ մենք գտնու հինք ունենում, խեղճի ունում էլ ենք, ասարատ մարդկան «Եկանություն», մարդկան «պետ»: Գլխով կամ չրջան էր դալիս մարդկան «Եկանություն» մանկերությունը բռնեց ենք նախում և հետ էր դառնում, բարձրագույն դաստան հանդիսավոր խոստումներ անելով, մորը սակառն ինքն էլ խեղճն մոտենում էր, և մոտենալ, տեսնալ և ասել, տեղերում էլ քիչ են համարում: Մենք տեսնալ է մոտենանալ այդ չրջառություններին մոտենալ, մոտենալ ընթացում համարում ենք կերպով ընդունում և էլ ամենի հանդիսավոր կերպով ձանադարհ էին դնում: Մենք այժմ պետք է գտնալ մեկնենք մոտ մարդկան էլ խոստումներ, այս մարդկան լավատուն կադմակերպության, մորը ընդունակ է ունենալ ստուգել ստուգել և ասարատներին: Գրանից, համարացում ենք ձեզ, ընկերներ, հարգանքը սեպի կենտրոնական աշխատավորները չի պակասի, այլ, ընդհակառակը, կալիքանալ:

ՇՐՋԱՆԸ ԱՌՅՈՒՆՈՒՄՍԱԿՍԵ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԵՆԱԿԵՏԵ Ե

Վերակառուցելով մեր խորհրդային կադմակերպությունները, մենք պետք է առանձին ուղարկություն դարձնենք մեր չրջանների վերակառուցման և չրջանների լավագույն կադմակերպման վրա: Շրջանն այժմ մեր շինարարության հենակետն է: Այս մասին մարդկան ասված է կուսակցության XVI համագումարի մարտնչական մեջ: Մենք պետք է ամենի արագ, մարքան կարելի չե արագ ձեվակերպենք և ստեղծենք մեր չրջանային մարմինները: Առանց ամուր

չրջանների մենք չենք կարող մարդկան շինարարություն ծավալել: Յեթե անդրկոլկոսյան և հանրապետական մարմինները չունեն լավ կարգավորված ու կադմակերպված չրջաններ, ապա հաղթել թե նրանք կարողանան հույս ունենալ, թե կկատարեն մեր բոլոր պլանները: Այժմ ամբողջ աշխատանքը կատարվում է չրջաններում: Այնտեղ վերակառուցվում ու կադմակերպվում են կոլտնտեսություններ, այնտեղ է կատարվում դարձանային գյուղատնտեսական կամպանիայի ամբողջ գործառնական աշխատանքը, այնտեղ ցածում է կատարվում և միջոցների մոբիլիզացիան և մոտի ու հացի միկրոման աշխատանքը: Ամբողջ աշխատանքը չրջանում կատարում են մարդիկ, վորոնք առաջին անգամ են գործ ունենում այդպիսի աշխատանքի հետ, ուստի մենք պարտավոր ենք նրանց սղնելու: Մեր ոգնությունը պետք է լինի ամենաբարձր և մոռնա՞նք չրջանների անհատականություն, մոռնա՞նք չրջանների մարդկանցով, ամուր, կայուն աշխատավորներով, վորոնք ընդունակ լինեն կադմակերպելու այս կամ այն տնտեսական կամպանիայի իրագործումը: Ուստի պետք է հենց այժմ մեր «Ծանր» ներքին ամբողջությունը կոմունիստ-աշխատողներով, կոմյերիտակներով և գյուղատնտեսների կողմերով: Այդպիսով մեզ կհաջողվի չրջաններում ստեղծել այնպիսի միջուկ, վորն ընդունակ է ընդգրկելու ամբողջ չրջանը և իր աշխատանքը կառուցելու կուսակցության գլխավոր դժի իրագործման շահերի համեմատ: Պետք է կենտրոնական կադմակերպություններում նստած ընկերները իրենց համար նախադիմ, նվազագույն չհամարեն, լերը նստալ ուղարկում են չրջաններն աշխատելու: Յեթե դու եկտնտեսական աշխատանքի համար լավ ես, ապա դու չրջան և սպարացիլ, վոր չրջանում՝ սե, ծանր և պատասխանատու աշխատանքներում էլ դու պատշաճ բարձրություն վրա կլինես:

Անդրյեյկով, կենտրոնական կոմիտեները պետք է իրենց լավագույն աշխատողներից մի քանի տասնյակ մարդ ընտրեն և նրանց չրջաններն ուղարկեն աշխատելու, մարդկան լավագույն կադմակերպիչների: Մեզանում պատահում է և այն, վոր չիրը վորեն ընկերով չրջան ես ուղարկում, նա չավազանց նեղացած հարցնում է «Ես ինչ հանցանք եմ գործել, վոր դուք ինձ չրջան եք ուղարկում»: Պետք է համարանալ, վոր մենք չրջան ենք ուղարկում մոռնա՞նք մեզքերը քալելու համար, վոր չրջանը ուղղիչ դպրոց է, այլ մենք մարդկանց չրջան ենք ուղարկում միայն այն պատճառով, վոր այնտեղ ամենից ամենի չե զգացվում լավ, հմուտ կադմակերպիչների սուր կարիք: Յեթե այն ընկերներն, վորոնք չրջանում աշխատելը իրենց համար վարկարկություն են համարում, մենք կադմակերպենք այնպես, ինչպես կուսակցությունն է պահանջում:

Մեր չրջաններն ունեն նաև մի ուրիշ ելակառն թեոթյուն, վորը մենք պետք է վճարակապալ վերացնենք: Շրջաններում գեո ամեն տեղ չեն ըմբռնում այժմ ստեղծված կացությունը, դեռ բո-

չորը չեն կարողացել հրամարմնի յերեկվա ուրից: Իսկ յերեկվա ուրը բնորոշ եր նրանով, վոր կար սկրուզ, կար գալառ, կար չրջան կային թե սկրուզային, թե գալառական և թե չրջանային կոմիտեներ: Շրջանային կոմիտեն ամեն ուր ցուցումներ եր սպասում գալառից: Այժմ, յեր սկրուզային ողակը վերացել և, դուրս թյուր միանգամայն փոխվել և: Շրջանային կոմիտեները այժմ պետք և սովորեն իրենց նախաձեռնությամբ, իրենց պատասխանատվությամբ բայլչեվիկներն կազմակերպել մեր առաջ կանգնած խնդիրների լուծումը: Անցյալի, անցյալ մեթոդների իներցիան, սովորությունը դեռ այնքան ուժեղ և, վոր մեր չրջանային կոմիտեները դեռ մինչև այսօր ել շարունակում են դիրեկտիվների սպասել: Մինչդեռ չրջանային կոմիտեները պետք և առանց մի բուլե անգամ կորցնելու ժամանակին պլանները գլուղ հասցնեն հաստատ առաջադրանքներ տան կուլակային տնտեսություններին, վորովհետև չրջանային աշխատավորներն այդ բոլորը, վարպես իրենց մոտեիկ հարցեր, ավելի լավ ծանոթ են, քան կենտրոնին:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ ՅԵՎ ԱՄԵՆՈՐՅԱ ՈԳՆՈՒԹՅՈՒՆ ԳՅՈՒՎ- ԽՈՐ ՀՈՒՐԴՆԵՐԻՆ

Յեա արդեն, ընկերներ, մատնանչեցի, վոր մենք դեռ չենք սովորել բոլոր տնտեսական-քաղաքական կամպանիաները միմյանց հետ կապել, ամբողջացնել և մարտական գործողության մի միասնական պլան դարձնել: Յեթե այդ հիմնադրությամբ տառապում են մեր կենտրոնական կազմակերպությունները, ապա չրջաններում այդ արդեն քրոնիկական բնույթ և կրում: Շրջանային աշխատավորներն աշխատում են տեղային ձևով, անալիտիկ, նրանք զբաղվում են այս կամ այն կամպանիայով՝ նայած թե վերելից ինչպես են սեղմում: Այսօր վերելից սեղմում են Ֆինանսների մոնիթորինգային գծով, և ահա չրջանային աշխատողները թողնում են ամեն բան և զբաղվում են Ֆինանսների մոնիթորինգային, վարպետական ղեկավարում և հացամթերումների գծով: Ֆինանսները մի կողմ են թողնվում և բոլոր ուժերը տրամադրվում են հացամթերման աշխատանքին: Պետք և սովորեցնել մեր չրջաններին բոլոր մարտական խնդիրների կատարումը չաղկապել, դարձնել մի ընդհանուր պլան: Հացամթերումը, մսամթերումը, դարմանացանը, բերքահավաքը, անդրադիտության վերացումը—այդ բոլորը կազմում են մեր կյանքը, մեր պայքարը, մեր շինարարությունը: Յեվ յեթե վորեւ մեկը մտածում և այդ դասավորել ուրացուցալին կարող, ապա դրանից վոչինչ չի դուրս գա, բացի դրանից տարվա մեջ աղքատ ամիսներ ել չկան: Հետեանք կլինի թերակատարում, պլանների ձեղքվածք, մի խոսքով՝ կարունակներ հետ մնալ, ինչպես հետ եինք մնում մինչև այժմ: Մեր աշխատանքը նախընթաց տարիներին նրանով ել հենց տարբերվում և, վոր այժմ տնտեսական-քաղաքական կամպանիան վոչ մի շարաթ և և վոչ

ել միամտակ, այլ մեր ամբողջ կյանքը: Շրջանային աշխատող պետք և հասկանա, վոր նա արդեն գալառական կոմիտեի «գործակալ» չէ, այլ ինքնուրույն աշխատող, վոր կոչված և ինքնուրույն կերպով լուծելու իր չրջանի հարցերը և պատասխանատու լինելու իր չրջանի գրության համար:

Կենտրոնական հիմնարկների վճարական վերակառուցմամբ, չրջանների ամրացմամբ չի սարսվում մեր խորհուրդների հիմունքները: Կենտրոնական խնդիրը: Յեթե մենք մեծ հաջողություն ձեռք բերենք խորհրդային կազմակերպություններին ամրացման և բարեխաղման ապարիդում կենտրոնում և տեղերում և դրանով ել բավականանք, ապա մեր աշխատանքն ավարտված չի լինի, քանի վոր մեր ուշադրության կենտրոնում այժմ պետք և լինի գյուղխորհուրդը: Այդ ողակը մոտացության տալ՝ նշանակում և ողում կալված մնալ: Գյուղխորհուրդը մեր բաղան և: Կարող ենք, արդյոք, մենք առաջ շարժվել գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման ապարիդում առանց անհրաժեշտ չափերով ամրացնելու մեր գյուղխորհուրդը: Վո՛չ, չենք կարող: Ուստի խորհրդային կազմակերպությունների վերակառուցման և ամրացման մեր լոպ-հանուր սխառնում մենք պետք և բացառիկ ուշադրություն նվիրենք գյուղխորհուրդին: Անհրաժեշտ և իսկույն, անմիջապես անցնել գյուղխորհուրդների համար կազմակերպատնտեսական գործին: Առանց գրագետ մարդկանց մենք բավականաչափ դանդաղ կշարժվենք գյուղխորհուրդների գծով: Գյուղխորհուրդը պետք և լինի գյուղի կյանքը ղեկավարող իսկական բայլչեվիկյան կենտրոն, մի կենտրոն, վորն իր աշխատանքը յենթարկում և կորստեսական շարժման խնդիրներին և այն բոլոր տնտեսական ու քաղաքական կամպանիաներին, վոր մենք կիրառում ենք գյուղում:

Առանց դրան, առանց այդպիսի կենտրոնի մենք մեր խնդիրները լուծել, իրագործել չենք կարող և կթերակատարենք մեր պլանները այնպես, ինչպես այդ տեղի ունեցավ այս տարվա առաջին յերկու ամիսների ընթացքում:

ԼՈՒԾԱՐԵԼ 1931 Թ. ԱՌԱՋԻՆ ԱՄԻՍՆԵՐԻ ԽՈՅՏԱՌԱՎ ԹԵՐԱ- ԿՈՏԱՐՈՒՄՆԵՐԻ

Մենք սպրեցինք արդեն հնգամյակի յերրորդ—վճարական տարվա յերկու ամիսը, և մեր աշխատանքի արդյունքներն այնքան խալտառակ են, վոր մենք պետք և անհապաղ հանգցնենք:

Հացամթերման պլանը պետք և կատարված լինել մինչև փետրվարի 20-ը, սակայն մենք կատարել ենք պլանի միայն 93 տոկոսը: Այս խալտառակ թերակատարումն առավել ևս անթույլատրելի յե այն պատճառով, վոր վատտորեն հացամթերման պլանները մենք պետք և կատարած, ավարտած լինելինք դեռ 1930 թ. նոյեմբերի 30-ին: Այդ ցույց և տալիս, վոր մենք դեռ չենք սովոր

րել բայց չեղի որեն կատարել կուտակցութեան և իշխանութեան գլխերկտիվները: Մենք պետք է անհապաղ ծածկենք, լուծարենք այդ ձեղքվածքը, իսկ գլխավորն է, մենք պետք է սովորենք մասնալին կազմակերպել տեղերում հացամթերման պլանները կատարելու համար: Մենք չստ աշխատողներ ուղարկեցինք շրջանները հացամթերումների համար, սակայն այդ ելական, չուսմանի արդյունք չտվեց: Այդ բացատրվում է, ըստ յերեւոյթին, նրանով, վոր կենտրոնում կանգ առած և այնտեղ ամուր նստած աշխատողները չեն կարող բախարար չափով ոգնել տեղական ընկերներին: Սակայն այդ դեռ չի նշանակում, թե մենք պետք է հրաժարվենք այսուհետեւ տեղ ևս այս կամ այն քաղաքական-տնտեսական կամպանիայի տութիւթ տեղերն ուղարկելու համար աշխատողներին մորթիլիցայի յենթարկելու մեթոդից: Ավելին: Մենք հետադարձում ել ավելի պետք է կիրառենք մեր աշխատանքի այդ մեթոդը: Սակայն հացամթերման գծով աշխատողներ ուղարկելու վործը մենք պետք է հաշվի առնենք այն իմաստով, վոր այսուհետեւ տեղերն ուղարկենք այնպիսի մարդկանց, վորոնք ընդունակ են կազմակերպելու գյուղական կամուխտաներին, չքավարներին և միջակներին հացամթերման կամպանիայի չուրջը, վորոնք կարողանան հարվածել կուլակին և ապահովել պլանի լիովին իրագործումը:

Հացամթերման պլանի թերակատարումը չափազանց խրատական է: Այդ ցույց է տալիս, վոր մենք «կորցրել ենք» Անդրկովկասում կուլակին, վորովհետեւ մենք գլխավորապես չենք կատարել մեր պլանը կուլակ-ունեւոր տնտեսութեաններին նկատմամբ: Մենք հաց ստացել ենք կոլտնտեսութեաններէից և մյուս սեկտորներէից, իսկ կուլակը մեզ հաց չի տվել: Այս բոլորը ցույց է տալիս, թե ինչ չափով մենք անընդունակ ենք մասնաշինարան կազմակերպելու կուլակութեան դեմ մղվող պայքարի չուրջը: Հացամթերումների պլանը պետք է կատարված լիներ մարտի տասնին կիսերում, ինչ պնայ ել լինի:

Ավելի լավ չէ, թերեւս ավելի վատ է գրութեանը, միջոցների մորթիլիցայի ընդամասնում: Հունվարին մենք պլանը կատարեցինք միայն 59 տոկոսով, իսկ փետրվարին 20 որվա ընթացքում փոխանակ հունվարի թերին լրացնելու, մենք փետրվարի պլանը կատարեցինք միայն 43 տոկոսով: Միջոցների մորթիլիցայի քաղաքական մեծ կարեւորութեան ունեցող հարց է: Միջոցների մորթիլիցայի պլանի թերակատարումը, ինչպես մի խաղաղակալ ընդ, կմնա ամբողջ անդրկովկասյան կուտակցական կազմակերպութեան վրա:

Նույնպես չի կատարված նաեւ մասամթերումների պլանը: Այստեղ մինչեւ փետրվարի 20-ը մենք կատարել ենք ընդամենը փետրվար ամսվա պլանի 48 տոկոսը: Գարնանացանի կամպանիայի նախապատրաստութեան գծով ել գրութեանը մեղաւնում լավ չէ: Արդեն գալիս է մարտ ամիսը, յերբ գյուղացին պետք է դաշտ

գորս գա, իսկ շրջաններում ղեռ ամեն բան պատրաստ չէ: Յեթե մենք անմիջապես, ինչպես հարկն է, բայց չեղի որեն գործի չանցնենք, ապա կարող ենք վիժեցնել նշված պլանները: Ուստի մենք պետք է, մի ուր անգամ չկորցնենք, նեաւենք շրջանները, գյուղը, վորպեսզի լիովին ապահովենք յերկրորդ բայց չեղի որեն դարնան հացութեանները:

Ահա, ընկերներ, մեր աշխատանքի խաղաղակալ ցուցանիշները հունվար և փետրվար ամիսներում: Նրանք վիպում են, վոր մենք դեռ չարունակում ենք գրադել վերակառուցման վերաբերյալ խոսակցութեաններով և ավելի քիչ գործնական աշխատանքով: Մեզ հանձնված գործը կատարելու համար, և մենք պետք է վորքի հանենք ամբողջ կուտակցութեանը, Անդրկովկասի ամբողջ բանվոր գաղակարգը այդ բոլոր ձեղքվածքները ծածկելու համար և աւսուհետեւ թույլ չտանք մեր աշխատանքի բայց չեղի որեն տեւակերի և վոր մի իջեցում:

ԿՈՒՍՈՒՅՑՈՒԹՅԱՆ ԳԼԽԱՎՈՐ ԼԵՆԻՆՅԱՆ ԳԾԻ ԴՐՈՇԻ ՏԱԿ ԴԵՊԻ ՍՈՑԻԱԼԻՉՄԻ ՆՈՐ ՀԱՊԹԱՆԱԿՆԵՐ

Մեր ամբողջ վիթխարի շինարարութեանը կատարվում է որված գաղակարգային պայքարի պայմաններում, վոր տեղի չէ ունենում գյուղի և քաղաքի կապիտալիստական տարրերի վրա ամբողջ հակառակ ծախարված մեր հարձակման հետեւանքով: Շատ ընկերներ կործանում են, վոր այդ ծախարուն հարձակումն անհրաժեշտ է միայն մեր Միութեան մյուս մասերի համար, իսկ Անդրկովկասի համար այդ դեռ չուտ է, վոր մեզ համար, վորպես թե, կուտակցութեան այդ յոյունը պարտագիր չէ: Այդ անհեթեթութեան է: Մենք նույնպես պարտավոր ենք, մենք ևս պետք է ծախարենք հարձակումը, միայն խիստ պուշուրթեամբ հաշվի առնելով Անդրկովկասի տոնաձախակութեանները, լավ հիշելով, վոր վորոշ շրջաններում սոցիալիստական հարձակումը կատարվում է այլ տեւակերով, մյուս շրջաններում—այլ, մի վայրում մի մոտեցում է լինում, մի այլ վայրում—ուրիշ մոտեցում: Ծախարելով ամբողջ ծախարով հարձակում քաղաքի և գյուղի կապիտալիստական տարրերի վրա, մենք պետք է շարժվենք մասսայի հետ միասին, սակայն հաստատ քայլերով:

Անդրկովկասում մենք ունենք մեր և՛ քաղաքի և՛ հոջուրթեանները: Մեր նախաձեռններն արդեն աչն է, վոր մենք ունենք 20 տոկոս կոլլեկտիւացած գյուղացիական անտեսութեաններ: Այս անկասկած, մեծ հաջթանակ է, սակայն այդ հաջթանակները, այդ նախաձեռնները ասում են, վոր գաղակարգային պայքարը հետզհետեւ ավելի չէ սրվում, գյուղում կուլակը կատարել է, իսկ քաղաքում գաղակարգը գաղակարգային թշնամին աշխատում է ամեն տեսակ վնասարարութեաններով վիժեցնել մեր աշխատանքը: Համ Կ (բ)–

ԿԿԿ-ի ղեկավարների պրենումում 1931 թ. Ժողովրդական տնտեսության պլանի վերաբերյալ իր բանաձևում ասում է. —

«Վճռական հաղթանակի հեռանկարը չի կարող խանդավառության նոր բունկում և աշխատանքային նոր վերելք չառաջացնել բանվորների ու գյուղացիության մեջ: Մակայն այդ հեռանկարները չի կարող նաև չուժեղացնել մեր դասակարգային թշնամիների տակալությունն ու պայքարը: Ուստի հենց այդ պատճառով էլ այդպես հուսահատաբար դիմադրում են կապիտալիզմի մնացորդները Խորհրդային Միության ներսում (կուլակները, դիմադրողները, վնասարարություն և այլն): Հենց այդ պատճառով էլ այդպես տենդրեն պատրաստվում է միջազգային կապիտալիզմի գլխավոր խնդիրներից մեկի Խորհրդային Միության դեմ: Սրանով դասակարգային պայքարի այդ պայմաններում պահանջվում է բանվոր դասակարգի, կոլտնտեսականների և բոլոր աշխատավորների ստեղծագործական ուժերի առավելագույն մոբիլիզացիա հաղթանակի համար այն խոչընդոտները, վարձու կանոններն սոցիալիստական շինարարության ճանապարհին, վարձու կանոններն «հեղափոխական շուրջ ասարում» լուրջագի իրադրության ճանապարհին: Հստակապես այդ պայմաններում պահանջվում է մեղմից ուժերի առավելագույն, ամենամեծ լարում՝ յերկրի ինդուստրիալիզմի ու սոցիալիստական շինարարության հետագա ծափարման համար, յերկրի պաշտպանունակությունն ուժեղացնելու համար»:

Վճռական հաղթանակների հեռանկարները պարզվում, նկատվում են և մեղանում, Անդրկովկասում, և այդ վճռական հաղթանակները առաջ են բերում կուլակների և նրանց պաշտպանության, ղեկավարների—մենչևիկների, գաղակցականների և մուսավաթիստների նոր դիմադրություններ: Մենք անկասկած ակահասուն ենք այդ հակախորհրդային տարրերի վերջ աշխուժացման, սակայն մեղանում միաժամանակ դեռ ևս գոյություն ունի այդ կազմակերպությունների ամբողջ հակահեղափոխական գործունեությունը թերադնադատում: Մենք պետք է ուժեղացնենք պայքարը նրանց դեմ, վարպետի ավելի հաջողությամբ պայքարենք նրանց և հակախորհրդային մնացած բոլոր տարրերի դեմ:

ԱՄՐԱՅՆԵՔ ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍՅԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐ-ՊՈԹՅԱՆ ԲԱՅԼՇԵՎԻԿՅԱՆ ՄԻԱՄՆԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ընկերներ, մեզ համար հատկապես յե, վոր մենք կկարողանանք իրադրվել անդրկովկասյան բայլչևիկների առաջ 1931 թ. գրված բոլոր ինդիկները, յեթև ունենանք մեր բայլչևիկյան ամուր, միաձույլ և համախորհրդային կազմակերպություններ:

Յեթև մենք համախորհրդային յենենք, յեթև մեր կազմակերպությունը արագալից չարժի բոլոր ճակատներում և յիր հետե-

վից տանի բանվոր դասակարգին, ապա անդալման 1931 թ. պլանը կիրադրվի:

Պլանի կատարման առաջին պայմանը մեր կազմակերպության միասնականության և համախորհրդային ուժեղացումն է: Այս հարցում մենք պետք է ղեկավարվենք նրանով, յենչ վոր գրված է ՀամԿ (բ) ԿԿ այդ առթիվ. յեկ Կենտրոնական Կոմիտեն ահա յենչ է գրում. «ԿԿ առանձնապես ընդգծում է, վոր անհրաժեշտ է բարելավել ազգային կուսակցությունների կենտրոնական կոմիտեներ և տեղական կազմակերպությունների ղեկավարությունը Անդրկովկասյան Յերկրային Կոմիտեյի կողմից աշխատե, վոր վոչ մի ղեկավար թույլ չտրվի Փեդերալիզմի սկզբունքները փոխադրել կուսակցական կազմակերպությունների գործնական աշխատանքի ասպարեղ»:

Վոչ մի Փեդերալիզմ կուսակցության մեջ մեղանում, Անդրկովկասում յենել չի կարող: Ահա այս տեսակետի, այս դրույթի համեմատ պետք է ընթանա մեր աշխատանքը:

Վորպեսզի Անդրկովկասյան Յերկրային Կոմիտեն կարողանա յեկապես յրադրվել մեր բոլոր կազմակերպությունների յեկական ղեկավարությունը, ամենից առաջ պետք է ամբացնել մեր յերկրային հիմնարկները հանրապետություններից վեցրած աշխատողներով: Այս առթիվ կա Կենտրոնական Կոմիտեյի ուղղակի ցուցումը. «Կենտրոնական Կոմիտեն առաջարկում է Անդրկովկասյան Փեդերալիզմի բոլոր մարմիններն ամբացնել, ուժեղացնել մի շարք յուրոր մասշտաբի աշխատողներով, փոխադրելով նրանց առանձին հանրապետությունների ղեկավար աշխատանքից Անդրկովկասյան Փեդերալիզմի ղեկավար աշխատանքի, միաժամանակ հանրապետություններում նրանց փոխարեն նոր աշխատողներ յեկանակելով»:

Յես պետք է այստեղ յոստովանվեմ, վոր մենք ԿԿ ղերեկտիվը չենք կատարել: ԱնդրՓեդերալիզմի հանրապետությունների աշխատողներով ուժեղացնելու այդ յրավունքը մենք դեռ պատշաճ չափով չենք ոգտադրվել: Մենք պետք է ծածկենք այդ բացը և այդպիսով մեղ ավելի հեշտ, ավելի արագ կհաջողվի ստեղծել աշխատի յերկրային կենտրոն, վորն ընդունակ յենի ղեկավարելու մեր բոլոր կազմակերպություններին:

ԴԵՊԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՆՈՐ ՏԵՄՊԵՐ

Մեր հաղթանակի հետևյալ անհրաժեշտ պայմանը ամենախիստ կուսակցական կարգադրահոթյան անհրաժեշտությունն է, սակայն այստեղ էլ մենք դեռ պատշաճ բարձրության վրա կանգնած չենք: Բավական է մատնանել, վոր անդրկովկասյան Յերկրային մեծ դրվարություններ է չբանային կոմիտեներից տեղեկություններ ստանում միջերումների յեթացքի մասին: Այդ տեղեկությունները մեղ անհրաժեշտ են, նրանք մեղ պետք են, վորպեսզի մենք ժամանակին ծածկենք, վերացնենք այս կամ այն չբանում այս կամ այն աշխա-

տանքի գծով առաջացած ճեղքվածքներն ու ձախողումները: Յեւ
մենք պահանջելու չենք մեր բոլոր կաղամպերալուծ յուններից կու-
սակցական և կառավարական ղեկավարները կատարել ժամանա-
կին և առանց վորեն անարկութեան, անվերապահորեն: Մենք պե-
տական կուսակցութեան ենք, մենք ղեկավարում ենք ամբողջ
պետական կյանքը, ուստի և մենք պարտավոր ենք մեր բոլոր պար-
տականութեանները, մեր բոլոր հանձնառութեանները կատարելու
ամենակարճ ժամանակամիջոցում, վերաբերել ալը պետք և վոչ
միայն մեզ համար, Անդրկովկասի համար, այլև ամբողջ Միու-
թեան համար: Իսկ մենք, անդրկովկասցիներս, պետք և ամենայն
անկեղծութեամբ, առանց թաղցնելու ասել, մենք մեր աշխատանքը
վերակառուցում, աշխատանքի նոր տեմպերը յուրացնում ենք շատ
զանազան: Մենք պետք և ամենակարգուկ ձևով հրաժարվենք ալը բո-
լորից, վորք ծանր քարի պես կախված է մեր փոքրերից և
մեզ ղեկի հետ և քաշում: Մենք բալլչեփիկներ ենք, մենք բալլչե-
փիկներին հատուկ վճռականութեամբ պետք և վերակառուցենք
մեր աշխատանքի ձևերը՝ մեր առաջ կանգնած խնդիրների համե-
մատ:

Մեր մի քանի «մեծ» ու «փոքր» կոմունիստների բնորոշ գիծը
պատասխանատվութեան գիտակցութեան զգացումի բացակայու-
թյունն և իրենց վրա զրկած գործի համար: Մեղանում, ասում են,
մեծ մասամբ աշխատում են «խղճի մտքը»: Բալլչեփիկյան կուսակ-
ցութեան մեջ պետք է աշխատել վոչ միայն խղճի մտքը, բարեխիղ-
ճորեն, այլ և ամբողջ պատասխանատվութեան գիտակցութեամբ
բանավոր դասակարգի առաջ կուսակցութեան առաջ: Մեզինց յուրա-
քանչյուրը պետք է իր մեջ անուշանի, դաստիարակի պատասխա-
նատվութեան, հսկայական պատասխանատվութեան զգացում,
պատասխանատվութեան, վոր դրված է մեզ վրա պատմութեան կող-
մից, դրված է ամբողջ կուսակցութեան վրա և յուրաքանչյուր ա-
ռանձին կոմունիստի վրա:

ՄԵԼՈՇԵ ՊՍԵՔՍԵՐ ՅԵՐԿՈՒ ՃԱԿՍՏՈՎ, ՀԱՆՈՒՆ ԿՈՒՍԱԿՅԱԿՆ ԼԵՆԻՆՅԱՆ ԳԾԻ

Կուսակցութեան գլխավոր գծի համար մղվող պայքարն ամենից
առաջ պայքար է աջ թեքման դեմ, վորպես տվյալ ժամանակաշր-
ջանում գլխավոր վտանգի դեմ, ինչպես նաև «ձախակառ» տրամա-
դրութեանների դեմ: Մենք բոլոր հիմքերն ունենք պնդելու համար,
վոր Անդրկովկասում քենք հաջողութեամբ ենք մղում ալը պայքարը
յենինյան գծի հասակութեան համար: Մենք պետք և աշխուհետե և
չարունակենք ալը պայքարը: մերկացնելով, յերևան հանելով աջ
թեքման և «ձախակառ» տրամադրութեան: Կոնկրետ կրողներին:
Մենք պետք և անողոր պայքարենք յերկու հսկատի վրա: Այդ յեղել
և և կմնա ստաջնահերթ, ստաջնակարդ խնդիր մեր կաղամպերալու-
թեան և յուրաքանչյուր առանձին կոմունիստի համար: Մենք

նույնպիսի վճռականութեամբ պետք և պայքարենք թեքումների
հանդեպ ցույց տրվող հաշտվողականութեան և ամեն մի սոցական
տրամադրութեան դեմ, մենք պետք և վճռականապես մերկացնենք և
առանց վորեն խղճահարութեան վրնդենք կուսակցութեան շարքե-
րից դրանց հեղինակներին:

Կուսակցութեան գլխավոր գծի համար մղվող պայքարը պա-
հանջում է պայքարել նաև «սողացող» թեքումների դեմ կուսակ-
ցութեան ազգային քաղաքականութեան ասպարիկում: Դասակար-
գային պայքարի սրումը վորոշ չափով սրում է նաև ազգային շը-
փումները, վորոնք կուսակցութեան մեջ իրենց արտահայտութեան
են զստում վորպես ղեկի վեփիկոուսական չափինգ հակվող թե-
քում և ղեկի տվյալ ժամանակաշրջանում գլխավոր վտանգ-տեղա-
կան նացիոնալիզմը հակվող թեքում:

Բաղժաղգի Անդրկովկասի պայմաններում բոլոր կուսակցական
և խորհրդային մարմինների կողմից յենինյան ազգային քաղաքա-
կանութեան վարելն առանձնապես կարևոր է Անդրկովկասյան Ֆե-
գերացիայի բոլոր ազգութեանների աշխատավորներին սոցիալիս-
տական շինարարութեան գործին մասնակից, հաղորդակից անելու
համար: Յես կանգ չենք առնի ալը թեքումների բնութագրի վրա:
Ընկ. Ստալինը 16-րդ համագումարում լիովին մերկացրեց ալը
թեքումները: Համագումարը հաստատ և վորոշակի գիրքավորում
տվեց կուսակցական կաղամպերալուծ յուններին: Մենք, Անդրկով-
կասի բալլչեփիկներս, պայքարելով կուսակցութեան գլխավոր գծի
համար, պետք և վճռականորեն հարվածենք ալը «սողացող» թե-
քումները և նրանց հանդեպ ցույց տվող ամեն մի հաշտվողականու-
թյուն:

Մենք պետք և Անդրկովկասում լայն ծավալներ ինքնաբնադա-
տությունը: Անկախ անձնավորութեանից, մենք պետք և ամենա-
անողոր բալլչեփիկյան ինքնաբնադատութեան և քննադատութեան
յենթարկենք մեծ և փոքր աշխատողների գործադրութեանները:
Այնտեղ, վորտեղ ինքնաբնադատութեանը կուսակցութեան շահե-
րի համաձայն չի կատարվում, վորտեղ ինքնաբնադատութեանն
սղտագործվում է հենց կուսակցութեանը վարկարեկելու համար,
այնտեղ պետք և անողոր պայքար մղվի: Մեզ հարկավոր է այնպիսի
ինքնաբնադատութեան, վորը նրանց ղինում է պայքարելու մեր
շինարարութեան գլխավոր խնդիրների իրագործման համար:

Մեր կուսակաղամպերալուծ յունների առաջ կանգնած գլխավոր
խնդիրների թվում է նաև կուսակցական աշխատողների ազգային
կաղերի դաստիարակութեան խնդիրը: Այս հավասարապես վերա-
բերում է բոլոր շրջաններին, բոլոր կաղամպերալուծ յուններին:
Մենք պետք և մեր առաջ մարտական խնդիր դնենք, վորպես կու-
սակցական խնդիր, դաստիարակել նոր կաղեր, նոր մարդիկ, վո-
րոնք ընդունակ լինեն մասսաներին իրենց հետեից տանելու:

Այդ բոլոր հարցերի լուծումը կնպաստի մեր առաջ կանգնած
խնդիրների արագ և լիակատար իրագործման:

Մի հանգամանքի վրա ես պետք է դարձնեմ բոլոր կուսակցա-
կան կազմակերպությունների ուղղորդությունը—այդ կուսակցու-
թյան առանձին անդամների աշխատեման տարրերի դեմ պայքարելն
է։ Մեզանում դեռ մինչև այժմ ել շարունակվում է խորթ տարրե-
րի, նախկին ադնականների, նախկին մարդկանց հետ կապ հաս-
տատելը։ Այդ կապը հաճախ փոխվում է բարեկամություն, անց-
նում է այն սահմանից, փոքրից այն կողմը դժվար է կոմունիստին
տարրերել նախկին մարդկանցից։ Վերջերս Վրաստանի ԿՎՀ
քննում եր մեր վրացական կազմակերպության մեջ տեղի ունեցած
դեպքը։ Այդ պատասխանատու կուսակցական աշխատողների
նախկին ադնականների հետ մտերմանալու մի ցայտուն դեպք եր,
վրդովեցուցիչ, խայտառակության համեմղ մտերմություն, յերբ
«բարեկամական» կերուխումի ժամանակ սպանում են կոմունիս-
տին։ ԿՎՀ փճական միջոցներ ձեռք առալ կուսակցության այդ-
պիսի անդամների նկատմամբ։ Այդ պետք է մի դաս լինի կուսակ-
ցության բոլոր կազմակերպությունների, յուրաքանչյուր կոմու-
նիստի և կուսակցության այն անդամների համար, փորոնց համար
«բարեկամություն» նախկին ադնականների և մենչևիկների հետ
կուսակցության շահերից թանդ է։ Մենք պետք է փճականապես
վոնդենք նրանց կուսակցությունից։

Բայլչեիկյան կուսակցության շարքերում տեղ չունեն և չեն
կարող ունենալ աշխատելու տարրերը։ Յեվ մենք պետք է փճա-
կանորեն պայքարենք այն ամենի դեմ, ինչ խանդաբում է մեր աշ-
խատանքը ինչ չեղում, հեռացնում է այդ աշխատանքը մեր շինա-
րարությունից և ոտորյա հրատապ խնդիրներից։

Ընկերներ, մենք սկսել ենք ստորին կուսըջիների վերընտրու-
թյունները։ Այդ վերընտրությունները մի մեծ քաղաքական կամ-
պանիա յեն, փորի շուրջը պետք է մորիլիդացիայի յենթարկել ամ-
բողջ կուսակցական կազմակերպության, ամբողջ կոմյերիտմիու-
թյան ուսարությունը։ Վերընտրական կամպանիայի նշանաբանը
պետք է լինի մեր ամբողջ կուսակցական աշխատանքի, մեր կուսակ-
ցական կազմակերպությունների վերակառուցումը 1931 թ. տնտե-
սական պլանի մարտական խնդիրների համեմատ։ Վերընտրական
կամպանիան պետք է այնպիսի բարձրության վրա դնել, փորպեսզի
մորիլիդացիայի յենթարկենք ամբողջ կուսակցությունը, ամբողջ
կոմյերիտմիությունը, բոլոր կոլանտեսականներին, ամբողջ բան-
փոր դասակարգին և գյուղացիության չքափոր ու միջակ մաստանե-
րին 1931 թ. պլանները կատարելու համար, փորպեսզի նրանց մեր
հետևից տանենք դեպի կոմի ԽՍՀՄ սոցիալիստական եկոնոմիկայի
հիմքի կառուցումն ամպունքը համար։

32. 300

ԳԻՆԸ 25 ԿՈՊ. (2½ Ժ.)

230-

Լ. ԿԱՐՏՎԵԼԱՇՎԻԼԻ
ТРЕТИЙ РЕШАЮЩИЙ ГОД ПЯТИЛЕТКИ
И ЗАДАЧИ ЗАКАВКАЗСКИХ БОЛЬШЕВИКОВ

Госиздат ССР Армении
Эривань — 1981